

Izhaja vsak četrtek in velja
s poštinino vred ali v Mariboru
za celo leto 32 Din. pol leta
18 Din, četrli leta 8 Din. Izven
Jugoslavije 64 Din. Naročnina
se poslje na upravnino
Slovenski Gospodar, v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. —
List se do pošilja do odpo-
vedi. Naročnina se plačuje
v naprej. Tel. interurban 113.

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rokopis
se ne vračajo. Upravljivo
prejema naročnino, inserate
in reklamacije.
Cene inseratom po dogovoru.
Za večkratne oglase primeren
popust. Nezaprte reklamacije
so poštnine proste. Čekovni
račun poštnega urada Ljubljana
10.603. Telefon inter-
urban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Maribor, dne 22. decembra 1927.

51. številka.

61. letnik.

Betlehemska zvezda.

Nekega pomladanskega dne leta 61. po Kr. r. se je po Apiski cesti, ki je iz južne Italije peljala v Rim, pomikala čudna potniška družba. Na vozju je sedel ujetnik sredi med dvema oboroženima vojakoma. Mala četa mož, ki so hodili peš, je tvorila spremstvo. Sledila je druga skupina: ujetniki v sponah in verigah ter pod vojaško stražo.

Ujetnik na vozju je bil apostol Pavel, ki ga je deželnji oblastnik Festus vsled njegovega priziva na cesarja poslal v Rim. Kakšnih 12 ur pred Rimom mu je prišlo nasproti odposlanstvo prve tamšnje krščanske cerkve, da ga je pozdravilo in okreplalo. Ob obeh straneh Apiske ceste so stali prelepi nagrobeni spomeniki, spomini na smrt, cesta pa je peljala v Rim, v središče sveta in svetnega veselja.

V Rimu je sv. Pavel postal v jetništvu dve leti. Osvoboden je podvzel zadnja svoja misijonska potovanja. Ko je zopet prišel v Rim, so ga vrgli v strožji zapor. Zadela ga je usoda prvalka apostolov, sv. Petra, ki je kakšnih 20 let pred sv. Pavlom prišel v Rim ter tamkaj položil temelje Kristusovi cerkvi. Ali bo iz teh majhnih, skromnih začetkov izrastla cerkev, ki bo veje božjega kraljestva razširila na vse dele sveta? Kdo bi si to drznil upati, ko je vendar najmočnejše kraljestvo na zemlji, rimske cesarstvo, začelo proti katoliški cerkvi boj na življenje in smrt?

Požar v Rimu mesta julija 64, ki je od 14 rimskih okrajev 3 popolnoma uničil, 7 strašno razdejal in samo 4 pustil nepoškodovane, in ki ga je dal zanetiti sam cesar Neron, je bil povod za prvo krvavo preganjanje kristjanov. Proti nebu se dvigajoči plameni gorečega mesta so metali svoj mrzki sijaj na prvo stran zgodovine rimske katoliške cerkve ter so povzročili skoro popolno uničenje one duhovne zgradbe, ki sta jo zgradila sv. apostola Peter in Pavel. In ko sta oba dva bila 29. junija 67 peljana na morišče, ali sta morda šla v smrt z malušnostjo v srcu? Ne! Njuno srce je bilo polno zmagoslavnega zaupanja.

Ko sta bivala in delovala v Rimu, sta opravljala službo božjo v hiši Akvila in njegove žene Pixile. Katakombe sv. Pixile, v katerih sta bila pokopana oba dva zakonska, so najstarejše v Rimu ter slovijo radi prastarih slik. Najstarejša slika je iz I. stoletja ter predstavlja Marijo z božjim Detetom na rokah. Nad njeno glavo sije ter se sveti zvezda, zvezda zveličanja, zvezda milosti in ljubezni, zvezda zmage.

Ta betlehemska zvezda je tolažila, bodrila in krepila prve kristjane. Ta zvezda je vodila tudi prvalka apostolov, razsvetljevala in ogrevala jima je duha in srce, svetila jima je na življenski poti, vodila ju je skozi vse težave in boje, skozi trpljenje in smrt ter ju pripeljala kvišku, kjer je Orients ex alto (On, ki vzhaja z višine).

Štefan Lazar:

TITANA.

Roman.

Iz madžarsčine prevedel Fr. Kolenc.

Dalje.

— Glejte, tu je naredba, — je pokazal list. — Vladu ukazuje, da ga strogo čuvamo, ker je ta stroj čast države Vzhodnega sonca ... In tudi vas moramo čuvati, ne da bi vas radi San-Franciska zadela kaka nesreča ... recimo kako privatno maševanje ... O, gospod, ko bi vedeli, kako velika odlika je to zame!

Mutsuhito Dsain je obledel.

— Odidite! — je razdraženo ukazal redarjem.

— Naše postave učijo, da uradnih oseb v uradnem postopanju ni dovoljeno motiti, ali ovirati, — se je smejal g. Češplja sedaj že s trpko vljudnostjo. — O, toda jaz nisem užalen, jaz vas razumem in vse popolnoma ovažujem, vendar pa vas prosim, da se ne protivite, ker stojite nasproti oboroženi sili in ...

Globoko se je priklonil, potem pa vzravnal.

— Imam odločno naredbo, da stroj odpeljem, — je javil z resno vljudnostjo.

— Kam? — se je splašil Mutsuhito Dsain.

— Zaenkrat na policijski komisariat.

— Zakaj? — se je zadrl razdraženo.

— V varstvo — je vljudno odgovoril. — Hata Jyroschi, japonski odposlanec mednarodnega sveta, ki se je sestal v zadevi uničenja v San-Francisku in v Nagasaki, je javil, da vi zopet hočete streliti v Ameriko, tega pa japonska državna oblast ne more dovoliti. Vojna napoved spada pod oblast mikada in vlade ...

— V svoji zadevi jaz sodim, ne pa mikado! — je vzplamela v Mutsuhito Dsainovih očeh jeza. — Stroj sem jaz ustvaril, jaz sem osvojil zračno električnost, ne pa mikado ...

— Toda mikado in vlada sta žal odgovorna za take čine privatnikov, — se je zresnil g. Češplja. — Pred vojno napovedjo stojimo ravno radi vas ...

Zvezda, ki je zasijala nad Betlehemom ter razsvetljevala in krepila prve kristjane, je počasi razširila svojo zvezlavno luč po celi svetu.

Veliko je bilo veselje, ko se je proti večeru dne 28. oktobra 312 po Rimu razširila vest, da je tiran Maksencij bil premagan od Konstantina ter da je utonil v valovih reke Tibere. Še isti večer je cesar Konstantin s svojimi legijami vkorakal v Rim z vojno zastavo na čelu, na kateri se je blestelo znamenje, ki ga je Konstantin videl na nebu, znamenje Kristusovo. Konstantin Veliki je storil konec preganjanju ter Kristusovi cerkvi dal svobodo.

Ni preteklo dolgo časa, že se je zbrala nova strašna nevihta nad Rimom in katoliško cerkvijo. Valovi preseljevanja narodov se razlijejo nad rimske državo ter jo leta 476 porušijo. Podrt od nevihte in povodnji leži na tleh mogočni hrast rimskega cesarstva, ki je nekdaj svoje silne veje raztezal po celi svetu. Valovi paganskih in krivoverskih narodov se z vso silo zaganjajo tudi v ladjo sv. Petra, pa je ne morejo razbiti.

Ko je na Božič 800 frankovski kralj Karol Veliki prisostoval slovesni službi božji v cerkvi sv. Petra v Rimu ter je klečal pred oltarjem sv. apostola Petra, mu je papež Leon III. položil na glavo cesarsko krono. Na razvalinah starega rimskega cesarstva je nastalo novo v službi Kristusa, kralja vseh kraljev.

Tisoč let pozneje leta 1800 je grom kanonov na bojnih poljanah pozdraval začetek novega stoletja. Za veliko starih ustanov in naprav je bilo smrtno zvonjenje. Mnogo jih je mislilo, da je zapel smrtni zvonec tudi katoliški cerkvi. Pa zmotili so se. Kakor niso mogli viharji protestantske reformacije pokončati ladje sv. Petra, tako je tudi ni mogla uničiti vihra francoske revolucije. Dobrih sto let kasneje je silovita vihra svetovne vojne porušila mogočna cesarstva, katoliška cerkev pa je iz tega svetovnega neurja izšla očiščena in okrepljena.

Zvezda, ki je pred 1900 leti vzšla nad Betlehemom, je svojo svetlo luč, luč resnice in milosti, razširila po vsem svetu. Ta zvezlavna luč ne bo nikdar več ugasnila. Porok za to nam je Oni, ki je z nebes poslal svoje angle, da so nad Betlehemom zapeli: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!« Betlehemska Dete je prineslo na svet pravo čast božjo, ono češčenje Boga, ki temelji na resnicah, razdetih od Boga samega in od njega izročenih katoliški cerkvi. Betlehemska Dete je prineslo na zemljo mir, ki ga svet dati ne more. Ako hočemo biti deležni teh velikih blagodat, se moramo odzvati svetopisemskemu povabilu: Pojdimo v Betlehem! — Napravimo to pot v duhu!

— Obranim Japansko! — se je tolkel po prsih Mutsuhito Dsain. — A od tu ne boste nesli stroja ...

G. Češplja se je hvaležno priklonil.

— Japonski narod nikdar ne pozabi, ako mu v slučaju sile priskočite na pomoč, kar je sicer tudi dolžnost nas vseh ... da, nasproti vam bo predvsem hvaležen, zaenkrat pa protestira, da bi samovoljno začenjali vojno ... Predajte stroj ...

— Ne dam!

— Zasedem ga.

— Ne dovolim! ...

— Ustreliti vas dam — se mu je ledeno smejal gospod Češplja. — Predajte stroj!

Roko je položil na fulminoid.

— Ne dotikajte se ga! — je kričal Mutsuhito Dsain. — Življenska nevarnost je ...

— Nič za to, — mu je g. Češplja zrl odločno v oči.

Povelje sem dobil, da ga spravim odtod in da se ga do taknem, četudi eksplodira ...

— Gospod! — je padla Mutsuhito Dsainu k nogam deklica. — Ne klubuj! — Ukaz mikada in vlade je svet!

— Razstavite ga! — je pokazal g. Češplja na stroj.

Redarji so se zganili.

— Pazite ... — je hitel tje Mutsuhito Dsain. — Pokvari se ... zelo fin in občutljiv mehanizem je ... in potem smo v rokah Zedinjenih držav.

G. Češplja se je dotaknil znanstvenikove roke.

— Raje nam pomagajte, — se mu je smejal dobrohotno.

— Ne! — je zadijal. — Ne dam ga ... Moj je! Moje orožje — Alice! Ne dam ga! —

G. Češplja je segel po revolverju.

— Zgrabitte ga! — je ukazal.

— En trenutek ... djin — djin ... zgrabili so ga ko polipi in ga položili na belo preprogo. Zvezali so ga.

— Na delo!

In v dveh minutah so razdrli fulminoid.

— Do videnja, — se je priklonil g. Češplja izredno vljudno.

Mutsuhito Dsain ni odgovoril. Na polmrtev je ležal na preprogi. G. Češplja se je sklonil na njega in mu odprl verigo.

Da bomo nasprotnike poznali.

Radičevci se prilizujejo!

Kdo bi si mislil, da se bodo radičevci, ki so v Beogradu po svojem šefu Radiču stavili zahtevo, da se morajo ukiniti vse dajatve duhovnikom za vzdrževanje, tudi če so pisane, brez vsake odkupnine in odškodnine duhovnikom, da se bo Pucelj doma pa drugače postavil. Napisal je članek »Slovenskim duhovnikom v vednost!« Ker pa tega lista nobeden duhovnik nima naročenega, je ta beseda namenjena kmetom, češ, poglejte, saj se še celo za mašnika poteguje! V resnici se pa ne poteguje, ampak le norčuje! Njihovo prilizovanje ne bo prav nič doseglo, tudi tega ne, da bi se »Kmetijskemu listu« prizaneslo, ko se bo za novo leto vsaka fara očedila vseh protikatoliških listov, med katere štejemo tudi »Kmetijski list«, ker zagovarja protikatoliško Radičeve politiko.

Bavbav za radičevce.

Radičevci so se iz golega strahu pred sedanjo vladom zvezali s samim — Pribičevičem (v slovenščini se še neka druga beseda konča na: —ičem!). Za nekaj tednov se tega bavbava niso bali. Pucelj je celo uvodnik napisal o parkelju in je bil tako priden, da je pokleknil in lepo besedo povpel slovenskim duhovnikom. Zdaj pa že zopet vstaja bavbav! Ta nesrečni Korošec! Pa ta Vukčičevič! Pa zanič Davidovič! Pa klub radikalne in Slovenske ljudske stranke! Pa ... Pa ... Papa! Nič se ne bojte, radičevci! Nikar tako ne vpijte: Gorje ti radičevci, gorje!

Kdo je bil proti šolam!

Da boste poznali lažnivo naprednost demokratov, ki so se prednili očitati v svojem listu, da so bili duhovniki zoper vpeljavo šol! Kdo pa pozna zdajovino slovenskega šolstva, ta ve, da so ravno slovenski duhovniki bili tisti, ki so sploh s šolami začeli! Škof Slomšek je bil, ki je pisal prve slovenske šolske knjige. Naši duhovniki so bili, ki so učili ne le verouk, ampak tudi pisati, brati in računati! Inše dandanes je takoj! Na Goriškem, kjer se v šolah nič več ne učijo slovenščine, kdo uči našo deco pisati in brati v slovenskem jeziku? In pri nas v Jugoslaviji? Pokažite enega učitelja, ki hodi zastonj v šolo, kot so to morali leta in leta naši duhovniki in se jim še zdaj ne plačuje niti polovica tega kar dobi učitelj. Pa da bi ravno ti, ki so že sedaj za šolo toliko žrtvovali, bili proti šolam — to je pač nesramen očitek, kot ga je mogoč samo liberalen list kot je »Domovina«.

Nova verska stranka!

Naša stranka, Slovenska ljudska stranka, se smatra kot ona politična skupina, ki edina brani pravice katoličanov v naši državi. Pa klub temu, da nas zmerajo s klerikalci, ne trdimo, da je naša stranka — verska stranka. V nedeljo, dne 11. t. m., so zborovali radičevci v Ljubljani. Advokat dr. Marušič, tajnik stranke, je rekel med drugimi, da so radičevci — verska stranka. Tega sicer ni povedal, zakaj! Bomo pa mi! Radič dosledno napada papeža, škofe in duhovnike. Radič dosledno podpira protikatoliške organizacije, odpadnikov, starokatolikov na Hrváškem. Radič

Deklica!

Dekle se je streslo s tihega joka.

Gospodar je omedel, — je kazal na njega. — Oživi ga.

— Moj dragi ... — se je zgrudila na obraz poleg gospodarja Zvončeka.

Na obrazu policijskega šefa se je prikazalo sočutje.

— Ubogi bistromnež! — je stal nad njim s sanjavim smehom. Dekle, skrbi za njega ...

XIX.

In Mutsuhito Dsain je imel v spanju prikazen.

(... Glu ... glu ... glu ... dolge trobente piha množice, ki se počasi in zlovoljno vali proti svetišču Osneva, mesec se srebrno-plavo-rumeno razliva nad vrhovi padog in praznično noč osvetljuje tisoč lampijonov ...)

— Dragi, zbudil se!

(... Daljne doline dihajo vonj sena, od morja pa piha prijeten veter, tih smeh zveni na rumeni karavani, ki sedaj ropota z ropotačami za ptice in v maski s hudičevu glavo

dosedno zastopa in podpira vse načrte svobodomiselnih krovov v državi. Prosvetno glasilo radičevec »Gruda« pa sploh tudi neumirjočnost človeške duše! Zato mi vemo, da ti zeleni klerikalci, s katerimi duhovniki po prepovedi ljubljanskega škofa še kandidirati ne smejo, niso verska, ampak je najbrž le tiskovna napaka in bi se moral glasiti: Radičeveci smo — protiverska stranka! Če se bodo pa spreobrnili, pa bomo vsemi veseli, samo da bodo morali vstopiti v SLS.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Vsak teden novo vlado si želijo gotovi krogi v naši državi. Seveda bi se pri tem nič ne delalo. Pa je bila ravno največja nesreča do sedaj, da so se vlade tako menjavale. Radič je novo vlado že sestavil. Pa — ni bilo nikogar, ki bi jo hotel potrditi.

Davčni zakon — najvažnejše delo sedanje vlade! Dokler nismo prišli mi v vlado, sploh ni bilo niti govora, da bi se davki izjednačili. Zdaj nasprotniki vpijejo, da smo zoper izjednačenje, ker tega ne vpeljemo čez noč, kar je pa seveda popolnoma izključeno. Taka stvar se mora narediti potom zakona, da potem drži. In tak zakon je vlada predložila. Po tem načrtu bomo dosegli izredno znižanje davkov v Sloveniji in če mogoče celo to, da se dohodnina sploh ne bo plačevala. Ko pride predlog v razpravo, bomo o njem več poročali.

Nova razmejitev oblasti. Na vidiku je zakon za novo razmejitev oblasti. Dejansko je položaj tak, da se se nekaterе oblasti ustavile po napačnem načelu in se zdaj križajo razne kompetence oblasti. Ako pride do tega zakona, se bo gotovo tudi razmejitev v Sloveniji izvršila.

Za odpravo dohodnine dela sedanja vlada s polno paro. Ko so to izvedeli nasprotniki, so hitro pripravili novi predlog, ki bo pa pozneje vložen kot bo pa predložen predlog vlade. V načrtu je, da se s prvim januarjem 1928 neha predpisovati dohodnino in da se bo plačevala samo še leta 1928 za poteklo leto 1927.

Vladni klubi — zborujejo. Radikalni klub in demokratični klub sta zborovala te dni. Nasprotniki sedanje vlade so prerokovali, da se bodo na teh klubih vršili pravi pobočji med posameznimi strujami in da pride do razkola v demokratskem kot tudi v radikalnem klubu. Pa ni hotelo biti te nesreče.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Prijateljstvo med Bolgarijo in Jugoslavijo. Zadnji teden se je veliko delalo na tem, da bi v Bolgariji moral odstopiti ministrski predsednik Ljapčev, ki je za prijateljstvo z Jugoslavijo in da bi prišel drug ministrski predsednik, ki bi bil — hlapec Mussolinijev! Sedaj pa je Francija posegla vmes in tudi Anglija je za to, da med Jugoslavijo in Bolgarijo pride do prijateljskih razmer. — Takoj, ko se je to zgodilo, je pa vstal Mussolini in rekel, da je tudi on za to! O, ti hinavček ti!

Naša meja na Bolgarsko še vedno zaprta. Ker Bolgarska vlada ne more dati garancije zoper vpadajoče komitaže, je naša vlada mejo zaprla in sedanji prošnji bolgarske vlade, da naj mejo odpre, ni mogla ustreči.

Ponižna Italija — samo na videz! Italija pravi, da je miroljubna, pa ima izredno vojaštva pod orožjem. Pravi, da je do Jugoslavije posebno prijateljska, pa na otokih na Jadranskem morju pripravlja postajališča za svoje zrakoplove. Pravi, da z Albanijo nima nobenih namenov, da bi služila kot izpadalna točka na Balkan, pa so po vsej Albaniji italijanski oficinji. Pravi, da se Francije in Anglije nič ne boji, toda takoj stisne rep, če ena od njih le s prstom pomignje. Uboga Italija!

Mir med Poljsko in Litvo. Ni šlo po načrtih ne enega ne drugega, ampak vsled strahu, kaj bi mogla povzročiti

— Modri mož, pomagaj mu in dam ti svoj dijamant in orstan! On te tudi poplača, če odpre žalostne oči, ker je bogat, njegova duša pa je še bolj bogata . . .

(. . . Glu, glu, glu! . . . doni meterska steklena trobenta, nad množico se dvigajo kipi bogov, pot v svetlobi zavije in oči godrnajočih malikov strahotno zro v sveto noč. Dra—dra—drasta . . . vzklika množica, ki romi k srečišču. Skakajoče želje, okno svetišča se čarobno svetlika, vsakdo se veseli, samo on, Mutsuhito Dsain, je zapanjen sam reva . . .)

— O, gorje mi! Od mojega diha odpade tudi črešnjevjet . . . Reši ga, modri mož, reši mojega ubogega ljubljence!

— Ne moti me, dekle, vse storim, le ne joči in ne moti. (Orjaška drevesa, svete kriptomerije razprostirajo temne veje v svetlo noč, na velikem grmičevju praproti se rese dežna kapljica . . . solza trpečih je to . . . Pred cvetničnimi čajarnami gre množica mimo, z vejicami maha o sreči kriči, tako prodre po granitnih stopnicah na dvorišču svetišča, katerega iz enega granitnega kamna izsekana vrata se temno smejejo času . . . V ospredju se reži kamenit nestvor, krog njega se suče svet sanj, svetišče je odprto, v zlatem žarku se svetlika, duhovniki nepremično sedijo na svojih ločenih prostorih . . . in ljudstvo se vsiplje, le njega ne pusti prvi duhovnik noter: Proč! Zataj si bogove četov, prokletstvo tisočrokega Kwannon je nad teboj!)

— Ne jokaj, dekle, mladi gospodar prenese napad . . .

(Glu . . . glu . . . glu . . . Trombe utihnejo, okno svetišča postane polagoma temno, strašne glave malikov se že komaj vidijo. Na prostem polju hodi in ga obdaja od vseh strani mir, le majhnej pes reži za njim. Hm! On nikdar ni mel psa, toda ta mali, beli psiček ne gre od njega! Kako zvest mu je! Nikdar ga ni božal in vendar ga tako hvaležno gleda . . . Toda nininim!

— Dekle, moli! Tu je odločilni moment . . .

(. . . Izmed grmičevja pridejo divji psi in bližajoč se prusijo zobe, da bi ga raztrgali . . . Trije strašni krvolčni psi . . . Van, van — evili beli psiček, po robu se jim postavi in brani gospodarja . . . Veliki bog! Napadejo ga in ga nrevarijo, srce mu iztrgajo, toda psiček . . . mali psiček ga ne pusti . . . Gorje! Krvolčni psi imajo človeške glave. Overton! . . . Alice! . . . g. Češplja! . . . in raztrgajo tudi malega psa . . . uboga Zvonček . . . Zaj, jaz, jaz! . . .)

nova vojna, v katero bi posegla tudi Rusija, sta si podale roke Poljska in Litva. In vse bo zopet dobro!

Rusija stopi v društvo narodov. Opozicija, ki je zavrala razvoj Rusije v normalno smer, je ostala v silni manjšini. Moč ima dames Stalin in njegova mirnejša smer. Najprijetnejši dogodek za Božič bi bil gotovo, ako bi Rusija stopila v društvo narodov.

Amerika se oborožuje. Moč Amerike je pred vsem v dolarju, ki edini je zmagal v svetovi vojni in je postal gospodar. Da pa si to moč zavaruje, pripravlja Amerika novo oboroževanje na morju in v zraku. Za ladje in zrakoplove bo izdala 3 krat več kot iznasa naš celi proračun.

Kaj je novega?

Duhovniške vesti. Č. g. župnik Jernej Vurkelje pri Št. Vidu na Planini je imenovan duhovnim svetovalcem. — Č. g. Martin Petelinšek je prejel pohvalni dekret za vestno katehetsko službo na vinarski šoli v Mariboru. — Župnika Marija v Puščavi je razpisana do 23. januarja -928.

Nesreča dunajskega brzovlaka. V sredo se je pred lajtersberškim predorom pri Mariboru pripetila železniška nesreča. Brzovlak je ob štirih zjutraj odpeljal iz Maribora proti Gradcu. Ker je proga zelo napeta, je do vrha klanca potiskal vlak poseben stroj. Sredi klanca pa se je brzovlak med tretjim in četrtem vozom pretrgal. Potom avtomatične naprave se je brzovlak sicer ustavil, toda strojevodja na pomožnem stroju je mislil, da je sam povzročil zastoj, in se je s silo zagnal v stopeči brzovlak. Ta sunek je imel za posledico ne le veliko paniko, temveč tudi več lahko ranjenih in enega težko ranjenega. Pet wagonov se je pokvarilo, da so jih potem, ko se je vlak vrnil na mariborsko postajo, moral izmenjati. Brzovlak je imel dve uri zamude.

Vlom v porodnišnico v Mariboru. V sredo so ob devetih zvečer poskušali štirje meznanci vlotiti v porodnišnico, prejšnji sanatorij »Petrovo selo« v Mariboru. Uprava je takoj poklicala policijo. Ko pa je ta došla, so se vlotilci že poskrili. Po odhodu policije so se zopet pojavili in sicer so skušali vlotiti pri oknih in vratih. Nato je uprava poklicala orožništvo, ki je prišlo na lice mesta, pa stornice ni moglo več izslediti. Bili so štirje moški, eden izredno velik, in so imeli odkrit namen, vlotiti v porodnišnico.

Nova hiša se napol porušila. Na Pobrežju pri Mariboru in sicer v Novi ulici št. 4, si je postavil novo enodružinsko hišico delavec tvrdke Zlatorog Jelenič. V noči od 13. na 14. t. m. se je naenkrat zrušil dimnik, ki je predrl strop stanovanjske sobe in je padlo vse v klet. V trenutku nesreče je čakala v izbi, skozi katero je letel dimnik, na svojega moža žena Jeleničeva. Tudi oba stranska zidova sta se porušila, ker sta bila nestrokovnjaško napravljena in povrh iz zemlje namesto iz ilovice. Srečnemu slučaju se je zahvaliti, da nista bila žena in otrok, ki sta se nahajala v sobi, ubita. Vzrok nesreče je pač ta, ker je bila hiša »štesana« iz ilovice. Kakor se čuje, se je vselila rodbina brez končnega ogleda v novozgrajeno hišo, nosi torej vso odgovornost sama. Pri sedanjem stanovanjski stiski je pač ves slučaj razumljiv.

Prosluli vlotilec obsojen. Letošnje poletje je povzročil z najdržnejšimi vloti pri belem dnevu vlotilec Pavličevič veliko strahu. Stefan Pavlovič je prišel v Maribor v začetku meseca julija t. l. ter dobil delo pri klijavčnariju Schellu. V začetku je pridno delal, tako da je bil gospodar prav zadovoljen z njim. Kmalu pa je pričel pjančevati, zavral je celo plačo v par dneh, ko pa mu je zmanjšalo denarja, se je lotil svojega starega posla, ki mu je svoječasno primesel večletno ječo, postal je tat in vlotilec. V poletnih mesecih odide iz mesta mnogo rodbin na oddih v kopališča in na deželo. Stanovanja ostanejo prazna često za par mesecev. To priliko je Pavličevič izrabil ter pri belem dnevu izvršil več zelo predzravnih vlotov v prazna stanovanja. Pokradel je vse, kar mu je prišlo pod roko, največ pa je odnesel obleke, katero je spravil na svoje stanovanje kar

— Verujem v te in se ti molim, o kralj mogočnosti! Stori me za najsrečnejšo ženo na zemlji: ozdravi mojega ubogega ljubljencu! Verujem v tvojo svetlogo, ki preplavi vso zemljo in vlije svetlogo v naše srce in naš um, da bi nas vse zveličal . . . Mutsuhito Dsain je tvoj sin . . . ozdravi ga!

(V svetli, sveži vodi plava truma rudečih rib, na sivih kamenih otočkih spijo drobne želje, na cvetovih vodnih rastlin leta plav kačji pastir . . . Halo! Solnce vstaja . . . Mutsuhito Dsain zbudi se! Veliko delo te čaka . . .)

Odprl je mrzlične oči . . .

— Živi — je šepetal Zvonček.

Bolnišku se je vrnila zavest.

— Kje je fulminoid?

Dekle je s sklenjenimi rokami, nemo klečalo poleg njega.

— Sanjalo se ti je, ljubi — se mu je taho smehljala.

Mutsuhito Dsain je zaprl trudne oči, usta je zaprl in izpod trepalnic se je prikazala solza, ko kaka svetla marjetica . . .

XX.

Cvetlične vase je postavila krog velikega, pozlačenega Budovega kipa, ki je prestoloval na oltarju v steni v sredi lotusovega cveta. Roke je sklenila in se je vrgla na čelo pod večno lučjo, ki je s pospanim migljanjem čuvala v noči, polni cvrčkovega petja.

— Kličem te, o Ama—Teras—Omi—Kami, ki si kralj veličanstva! V sedmih nebesih sediš, nagni se z ušesom iz solnčnega doma in usliši mojo prošnjo . . .

Duh cvetic je sladko lebdel krog oltarja.

Padla sem, a ne na kamen, marveč na lastnem srcu sem se spodtaknila, v prahu sem, ko zavržena krizantema in nezdravljiva bol je razprostrala nad meno sinje-modro tančico. Kličem te!

Tihi plamen večne luči se je mehko razlil po njenih laseh. Prisej nap. Na žalostnem, krotkem obrazu je bila pobožnost.

— In tudi vas kličem, drugi bogovi: Buda, Omida, Benten in Kwannon, ki ste v osebah različni, po bistvu pa ste eno. Uslišite me, ker je moja bol tako velika, da sega od konca enega neba do drugega. In v srcu itak nima prostora . . .

v ukradenih škocikih, ki jih je našel v stanovanju. Ukradene stvari je prodajal nekemu krojaču. En del blaga pa je zastavil po raznih gostilnah za svoj zapitek. S svojimi vloti, ki so si sledili dlug za drugim, je Pavličevič postal kar pravi strah Maribora. Izvršil je vsega skupaj šest vlotov, od katerih pa se mu eden ni posrečil. Pri ostalih pa je zato napravil zelo dober plen, ki je po navadi bil vreden po več 10.000 Din. Nапосled ga je policija izsledila in ga aretirala. V začetku je trdrovratno vse tajil, naposled pa je pod težo dokazov moral priznati vse vlotove. Pavličevič je odgovarjal za svoje vlotove pred tokratno mariborskovo poroto, ki mu je prisodila štiri leta težke ječe.

Uboj. Dne 24. avgusta t. l. je srečal v Rušah Ivan Skarlovnik pred Podgornikovo hišo Stanka Mohorko in njegovega prijatelja Jakoba Megušarja. Po svoji starosti se je zaletel v Megušarja, nakar ga je Mohorko pozval k redu in mu dal dve zaušnici. Skarlovnik se je nato odstranil z opombo, da ga bo Mohorko že še pomnil. Čez kakih 20 minut se je obdolžen res vrnil nazaj, držeč roki v žepih. Pristopil je mirno k Mohorku ter ga z vso silo udaril z odprtim nožem v levo senco. Udarec je Mohorku prebil lobanjo ter mu ranil možgane. Mohorko je bil takoj prepeljan v mariborsko bolnico, toda vsaka pomoč je bila zamršena. Umrl je vsled otrpnjenja možganov. Morilca so navzoči delavci takoj po zločnu prijeli ter mu odvzeli nož, nakar pa se jih je iztrgal ter pobegnil. Bil je nato od orožničev arretiran. Radi uboja je obsodila tokratna mariborska porota Skarlovnika na štiri leta težke ječe.

Dve smrtni nesreči. V bivši Mohorjevi tiskarni v Prevaljah je Viktor Logarija iskal staro železje. Pri tem je poneseči prijel za električno žico in bil na mestu mrtev. — Pri posestniku Peceetu v Malem dolu, okraj Celje, so blizu njegove hiše razstreljevali skale. Pri vpeljavi vžigalne vručice se je nenadoma vžgal dinamit. 18letni sin posestnika je bil tako nesrečno zadet, da je drugi dan umrl.

Z nožem ga je sunil v prsa. Dne 26. oktobra 1926 zvezcer so delavci, ki so bili zaposleni pri popravilu cerkve v Majšpergu, obrezovali repo pri gostilničarki Mariji Drezinské. Med njimi je bil tudi Franc Hojs. Pri delu so precej pili, tako da so bili nazadnje že precej vinjeni. Po končanem delu so se odpravili na svoja skupna ležišča. Franc Hojs, dalje Jožef Golob, Mihael Muhič in Alojz Cerk pa so ostali še nadalje na cesti. Med njimi je nastal spor ter se naposled stepli. V pretepu je Hojs najprej udaril Goloba z lafo po roki ter ga lahko poškodoval, ko pa je prihitel temu na pomoč Mihael Muhič ter prisoli napadalcu zaušnico, je to Hojs tako razpalil, da je potegnil nož ter ga z vso silo zasadil Muhiču v prsa. Sunek je temu prezel srčno žilo, kar je imelo za posledico takojšnje izkravljajenje in seveda tudi smrt. Radi zgoraj omenjenega uboja je bil Hojs pred tokratno mariborskovo poroto, kjer je zločin prisnjal in so mu prisodili 18 mesecev težke ječe.

Težki poškodbi dveh delavcev v Trbovljah. Dne 12. t. m. popoldne se je pri podjetju Djukič in drug v Trbovljah težko ponesrečil mladoletni delavec Stanko Tratar, zaposlen pri vzpenjači za premog, ki nosi še od delavstva pridjano ime Semmering in to radi opasnega dela, ki ga delavec tam vrši, ker ta ne more odbežati proč v slučaju, če se voziček za premog odtrga od vzpenjačne žice, kakor se je pri tej nesreči zgodilo. Nesreča se je prigodila na način, da se je voziček odvezal in v vso silo drvel v nižavo. Tratar je bil pri tem delu šele prvi dan in je tudi delal šele prvi šiht.

Božična in novoletna voščila in pozdrave so poslali na uredništvo »Slovenskega Gospodarja« naši vrlji fantje vojaki iz vseh garnizij iz Srbije, Črnomere in Bosne ter Hercegovine. Ako bi objavili imena vseh teh naših fantov, ki se spominjajo v svojih pozdravih najožje slovenske domovine in deklet, bi napolnili več nego polovico lista. Uredništvo »Gospodarja« se zahvaljuje našim junaka skim slovenskim vojakom za pozdrave ter voščila in jim želi, da bi se vrnili skoraj zdravi na svoje rojstne domove in kot odsluženi vojaki stopili zopet v vrste naših krščanskih organizacij. Vsem fantom-vojakom, ki bodo za Božič in Novo leto v svojih garnizijah, kliče jubilant »Slovenski Gospodar«: Vesel vojaka Božič in srečno Novo leto ter za vojaka — majveselje — zdravo vrnitev! Živeli naši slovenski fantje vojaki!

Protalkoholna duhovniška zveza za lavantsko škofijo bo priredila v smislu sinodalne konstitucije iz 1. 1911 (operationes et Constitutiones pg. 445) in v smislu odloka preč. lavantskega škofijskega ordinariata z dne 21. jun. 1915, št. 2924, v Celju v Slomškovem domu pri č. šolskih 6estrah tretnih duhovnikov za vso Slovenijo s sledenim sporedom: A. Služba božja. Ob 8. uri meditacija: Duhovnik in treznost, vlč. g. duhovni vodja M. Avšič iz Maribora. Ob pol devetih: presveta daritev, katero opravi mil. g. stolni kanonik kot škofijski poslanec. B) Referati. Ob devetih: Dušni pastir naj pridobiva duše v osnovni šoli, na pridižnici in v spovednici za trezno življenje; č. g. Lojze Šunčič, kapelan, Rogaška Slatina. 2. Slomšek, lavantske in ljubljanske škofijske sinode, slovenski katoliški shodi in treznost; č. g. J. Kupčič, prefekt, Maribor. 3. Orlovstvo in treznost; č. g. J. Meško, kapelan, Črenovci. 4. Prosvetna društva in treznost; č. g. P. Kovačič, Celje. 5. Napačna prehrana pospešuje pijačevanje; č. g. Lojze Žalar, kapelan v Vidmu. 6. Tretji red, cerkvene družbe, bratovščine in treznost; referat vlč. g. P. Grila, Šoštanj. 7. Naš največja naloga v svobodni državi je, da iztrezimo naš narod; č. g. Lojze Pavlič, Murska Sobota. Ob pol enih skupen obed v hotelu »Evropa«. Ob dveh: Kateheza o sv. Janezu Krstniku v razredu šolskih sester: a) za višjo stopnjo osnovne šole, g. Sunčič, b) za 4. razred srednje šole, g. Pavlič. Ob treh: Sestava podrobnega treznostnega načrta za leto 1928, volitev škofijskih duhovnih voditeljev, določitev vodnikov Mladih junakov, Borcev, določitev abstinentnih taborov in roman, poživitev »Svete vojske« in »Preroda«, cerkvena in državna podpora naše akcije in resolucije zborovanja.

P. n. župnijske urade vladno prosimo, da še pred Novim letom naročijo spovedne listeke, ker se bodo listek skupno tiskali takoj po Novem letu. — Tiskarna sv. Cirila.

Veroučitelji se vabijo, da čimprej vpošljijo direktno računovodstvu delegacije ministrstva finanč., odsek za ljubljansko in mariborsko oblast prijave veroučnih ur, in sicer izključno le za meseca september in oktober 1927. — Prosvetni inšpektor: dr. Fr. Kotnik s. r.

Veliki mož, ki ga ljubim, ozdravi, a zastonj ozdravi, ker bo duša na veke bolna. Belo dekle jo je ranilo, sunilo v trpljenje in bol in to trpljenje, muka moje ljubljence je smrtna močvara. Iz nje se on več ne more rešiti. Ujela ga je in ga drži, dokler se strune duše ne oprostijo ... Samo da ga ne pustim!

Nali, rumeni nap hoče nekaj storiti ... O, moj bog, ubožica. Stoltno japonsko bodalce je potegnila izpod zlatoplavega plašča in ga je pokazala Budi:

— Verujem v te in te prosim: dovoli, da bi mogla postati sveta, kakor si ti, dasi grem sedaj morit ... Vem, da kdor se maščuje, sam sebe uniči, a vendar grem v ladjo in preplujem neskončno vodo, da bom lahko zahtevala račun belega dekleta o nesreči svojega ljubljence ...

Glas se je dvignil, ko kaka kitarska fuga, roke je razširila, tako se je upogibala na desno in levo, pred nesmrtnim zborom vseh duhov in umrlih mikad.

— Prodala sem dragocenosti in g. Sladkor, prijatelj belokožcev, mi je preskrbel potrebne listine za pot, jaz torej grem, bogovi in duhovi. Gospa Kihm-san mi je tudi posodil obliko, kako nosi belo dekle, tako lažje pridev v njeno bližino, da bi jo umorila. In jo tudi umorim, ker mi boste pomagali, ki čuvate Dai Nipona, japonsko otočje in narod, ki vedno z veseljem umrje za domovino. Orimas!

Oči so jej zalile solze. Na obraz je padla in poljubila zemljo. S tresocim se glasom je govorila, potem pa je zcela pretresajoče jokati.

— Slabotina sem in grešnica, operite me, da bom ko sneg, ker radi ljubega padem v greh. O, Ama-Teras-Omi-Kami s slabim razumom vidim pot, ki si mi jo odločil. Verujem v te in te molim, ker si mi razsvetil um; tudi jaz se žrtvujem za domovino; njega pa so zbitali z bičem bolesti in so ga ponizali v duši, ko onega Kristusa, ki je za narode umrl na križu ...

XXI.

— Bojim se radi očeta, — se je brala neka slaba slutnja na Alicinem čelu. — Javno mnenje se je obrnilo proti nam.

— Časopisi podžigajo jezo množice — je kimala teta Bettys. — Vojska je neizogibna ...

— Vsak dan prinašajo nove nezmožnosti.

Na praznik Sv. Treh kraljev — fantevski dan. Na vse župne urade bomo te dni razposlali snov za prireditve fantovskega dneva na praznik Sv. Treh kraljev. Snov obsegata 1. Osnutek pridige v cerkvi. 2. Spored popoldanskega fantovske prireditve. Prosimo naša društva, da takoj stopijo v stik z domaćimi dušnimi pastirji in se naj domenijo, kako ta dan praznovati kot fantovski dan! Dvignimo ta dan naše fante in jih zberimo v naših društvi! Fante po naših župnih, vi sami glejte na to, da bo pri nas ta praznik — res vaš pravi fantovski dan.

Na Pobrežju pri Mariboru je bil enoglasno izvoljen za župana dosedanji g. župan Karol Stržina, posestnik in strojni stavec Cirilove tiskarne, in istotako v Studencih pri Mariboru g. Alojzij Kaloh, železničar in posestnik.

V Ormožu je na mestni hiši majhen zvon, s katerim zvonijo, kadar je nesreča ali nevarnost (požar in podobno). Zakaj so demokratje dne 4. decembra t. l. po končanih občinskih volitvah tako divje zvonili s tem zvonom! — Ker pomenja demokratska vlada nesrečo za občino!

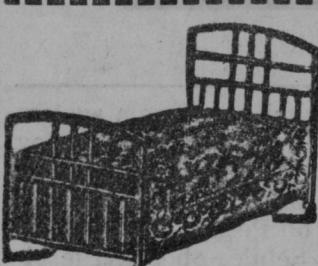
Smrt starega črnogorskega junaka. V Piperih v Črnigori je umrl 105-letni junak in zastavonosha Čiro Neškov Vučinič. Kot starček je sodeloval tudi v svetovni vojni in bil tudi odlikovan. Prvič je šel v vojno, ko je bil star 15 let. Vedno se je izkazal kot junak in se je v vseh krvavih bojih odlikoval.

Pismo iz Belgije. Evzden, 8. XII. 1927. Pusti nam, dragi »Sl. Gosp.«, da se tudi mi oglašimo, kateri smo se zasečno oddaljili iz premile domovine ter šli iskat sreče in blagostanja, katerega pa žalibog tudi tukaj nismo našli, ker ni vse zlato, kar se sveti! Zaposleni smo v premogokopu. Živimo ugodno in varčno, da si tako z ovirami nekaj prihranimo. Navdajajo nas spomini veselih božičnih praznikov, ob katerih se nam letos ne bode mogoče, veseliti s svojimi dragimi, zato pa Vam vsem sorodnikom in znancem želimo veselo božične praznike in srečno Novo leto! — Jakob in Alojzija Skale, Svetelšek Miha, Orač Rudolf in Stanislav, Sladkagora; Kit Alojzij, Strniša Alojzij, Blazina Jakob, Kostrivnica; Franjo Šmid, Sevnica, Ivan Komlanc, Loka! Maks Kosem, Razoor; Alojz Kranjc, Zabukovje; Florijan Kokol, Rečica.

Javna zahvala! Zahvaljujem se prisrčno vsem, ki so pripomogli, da sem si na pogorišču mogel zopet postaviti nova poslopja. — Jakob Vaupotič, posestnik v Hardeku.

Delavcem in prijateljem delavstva! Izšla je knjiga »Žena z zaprtimi očmi«. Knjiga se dobri pri Jugoslovanski strokovni zvezi, Stari trg 2 v Ljubljani in po vseh knjigarnah v Sloveniji. Razen tega je lahko delavstvo kupi, odnosno nazeve in pri krajevnih organizacijah Jugoslovanske strokove zvez. Roman »Žena z zaprtimi očmi« je izredno lep, povzet iz delavskega življenja in je vzbudil že svoj čas, ko je izhajal v »Pravici«, izredno zanimanje. Knjiga stane 20 Din in je pripravna kot božično darilo. Cena vezani knjigi pa je 27 Din. Drugih stroškov ni.

Le eno zanesljivo sredstvo proti rastlinskim škodljivcem imamo v Jugoslaviji, »Arborin«, katerega izdeluje: Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10. 1540

GARNIT RA 560-, 350-, 290-
ODEJA lot 280-, 220-, 185-
ZASTORI 240-, 180-, 96-

Preproge, iščole, namizne peilo, poseljno perlo, obrisače. — Blago najbolje kakovosti, cene niže kakor povsod.

Veletrgovina R. Sternecki, Celje
Prodaja na debelo in drobno.

Gospodarstvo.

Ivan Šerbinek, obl. poslanec.

Odpis zemljarine radi vremenskih nezgod.

Marsikateri kmet še ne ve, ako ga zadene kaka vremenska nezgoda, n. pr.: toča, povodenje, slana itd., kako mu je postopati, da se mu zato odpis zemljiski davek. — Ravnat se je po navodilu davčnega oblasta sledče:

Tekom osmih dni po nastali škodi je to treba prijaviti dotični davčni oblasti, kateri pripada. Prijava je lahko zaščitna, da jo napravi posestnik zase, ali pa za vse posestnike občina skupno na eni poli. V prijavi je navesti tudi številke posameznih parcel z označbo sadežev ter navedbo škode v odstotkih. Ta prijava bi se glasila n. pr. takole:

Davčno oblastvo v Maribor!

Podpisani naznanjam, da mi je toča, slana (se navede uima) v občini ..., na parcelah ... na raznih sadežih ... napravila sledče škodo:

(Zato se napravi najboljše, posebno ako je prijava za več posestnikov skupna, zato primerni razpredelek, n. pr.: Prizadeti posestniki v občini ... okraj ...

Koren Matija, hišna štev. 5. Število parcele: 8, 10, 17, vinograd, sadež: žlahtna vinska trta, povzročena škoda: 60%. Število parcele: 11 in 12, njive, fižol, kruza, 25%. Število parcele: 9 in 18, njive, pšenica, 20%. Število parcele: 25, sadonosnik, jabolka, 15%, jabolka za prodajo neporabna, brstje zbito. Število parcele: 20 in 22, travnika, deltelja, trava, 10%.

Klemen Marija, hišna štev. 15: Število parcele: 6 in 7, vinograd, mešan nasad s šmarnico, 50%. Število parcele: 4 in 5, njivi, ječmen, 50%. Število parcele: 3, sadonosnik, hruške, 30%, nezreli sad zbito na zemljo. Število parcele: 2, pašnik, travšček, paša, 20%, slabša paša. Število parcele: 1, vrt, zelenjava, 40%.

Stevilke parcel se izpišejo iz posestne pole, katero bi moral vsak posestnik imeti, ako je pa nima, potem mora naprositi župana za občinsko mapo, na kateri se dotične parcele, sicer težje, pa tudi najdejo.

Ocenjevati po denarni vrednosti škode v tej prijavi ni treba, ocenjuje se pa v izkazu k prošnji za odpis davka ob koncu leta. Ta prijavnna pola se kolekuje s 25 Din ali pa s 5 Din, toda v zadnjem slučaju je treba potem prošnjo za odpis davka ob koncu leta kolekovati s 25 Din.

Ob koncu istega leta po spravljanju vseh pridelkov je treba napraviti najkasneje do dne 31. decembra še posebno prošnjo na davčno oblastvo za odpis zemljarine in priloziti »izkaz« o izpadu na celotnem zemljiskem pridelku. Te pole »izkazi« se dobijo v Cirilovi tiskarni v Mariboru za 2 Din komad. »Izkaz«, na katerem je prostora za osem posestnikov, mora biti za vsakega posestnika posebej v vseh stolpcih od 1 do 33 natančno z resničnimi številkami izpolnjen. Treba je zopet posestne pole, da se iz te izpiše, koliko je njiv, travnikov itd., kakor kaže tiskovina in naprej vse sadeže po vrsti po množini in vrednosti ter dnevni ceni, katero vzamemo. Kdo sam iste ne ve, iz kakega še ne starega časnika, n. pr. iz zadnjega »Kmetovalca«.

Vpisuje se skupni donos posameznih sadežev od celega posestva, ne le samo od poškodovanih parcel ali sadežev. Tako se prišteva n. pr. donos tudi od posestva iz druge občine, aka ga poseduje, aka tudi to ni bilo po uimi poškodovano.

Kako se zapisujejo posamezni sadeži v polo, kaže pola jasno sama. Tako n. pr. se zapiše v vrsto a) koliko bi se pridelalo, ako bi toč ali povodnji ali slane ne bilo; v stolpu b), koliko se je v resnici samo pridelalo in spodaj v vrsto c) se izračuna, koliko znaša škoda ali izpad, aka se resnični pridelek b) od pričakovanega a) odšteje itd. Pri sadežu, ki ni bil poškodovan in se vedno tudi mora vpisati, sta pač obe številki v vrsti a) in b) enaki in v c) pa pride

— Kaj je? — se je začudila.

Malo ženšč je stalo pred njo. Komaj veče od kakega nipa. Zgane se, skoraj opoteka še v črni obleki, ki je že preživel modo, obraz ji pokriva gosta tančica, pogled pa ji prodira skoz. Vsa njena prikazen je nemo, živo očitanje.

— Kdo ste? — jo je osupilo gledala.

Črni nap je dvignil zlatocvetično tančico.

— Iz Mutsuhito Dsainove hiše prihajam, — je lomila angleški jezik. — Jaz sem njegovo dekle, Zvonček ...

Na rumeno-belem obrazu se ji je temnila razdražnost. Mrlič, ki je prihajal iz groba na račun ... Belo dekle se strese.

— Kako pridete sem? — jo je gledalo preplašeno.

Preko kamenitega zida sem splezala, — se je smejal dekle mrzlo. — Pri vratih straži policaj. —

— Morda ste prinesli sporocilo? — se je stresla Alice.

— Ne, — jo je gledala deklica nepremično.

— Kdo vas je poslal k meni?

— Nikdo. Sama sem prišla. —

— In kaj hočete?

— Umoriti te hočem, — je dvignila plamteči obraz. Pogleda sta se srečala. Oko dekleta je magnetiziralo belo deklico.

— Zakaj? — se je smejal mrzlično. — Zakaj me hočete umoriti?

— Ker si mi vzela ljubljence, — ji je gledala v oči s plamteč boljo. — Vzela si mu srce in si ga užalostila! — jo je trdo zgrabil za roko. — Zlomila si mu dušo, kakor nepremičjen otrok zlomi igračo in si ga sunila v tako obupnost, iz katere se nikdar ne reši ... Zato te umorim, belo dekle, ti brezrčen malik!

Stiskala ji je roko, da je Alice zaječala od boli.

— Zakaj si že zelela ljubljence, — ji je gledala v oči s plamteč boljo. — Vzela si mu srce in si ga užalostila! — jo je trdo zgrabil za roko. — Zlomila si mu dušo, kakor nepremičjen otrok zlomi igračo in si ga sunila v tako obupnost, iz

le samo črtica ali pika. Na desno se pod stolpec 33 še vse številke od vseh vrst posebej a) b) in c) v vrednosti vseh sadežev seštejejo.

Ako znaša izpad v vrsti c) eno četrtnino ali več od pričakovane pridelka v vrsti a), potem se prošnja upošteva in zemljarina sorazmerno odpis, aka pa ne dosega ene četrtine, je prošnja zamaš, se ne upošteva in je škoda kolikov. To tudi v tem slučaju, aka kdo prijave takoj tekom osmih dni po nastali škodi ni napravil in če tudi znaša škoda nad polovico.

Prošnja za odpis zemljarine, katera je zopet lahko za več posestnikov (tudi iz cele občine) enotna, bi se pa glasila sledеč: (Velja seveda tudi, ako jo kdo za sebe napravi in priloži »Izkaz«):

Davčno oblastvo v Mariboru!

Prošnja.

Davčnemu oblastvu v Mariboru se predlaga murna prošnja, da se spodaj navedenim posestnikom na podlagi v priloženih izkazih navedenih podatkov sorazmerno odpis zemljarine.

Kraj in datum.

Sledijo imena, kakor v »izkazu«.

Kolekuje se, kakor že poprej omenjeno, pri prvi prijavi škode z 5 ali 25 Din in »izkaz« z 2 Din. Prošnje, ki dosejejo po 31. decembru na davčno oblastvo, se več ne vpoštevajo, je zato sedaj že skrajni čas!

Te izkaze in prošnje lahko napravi za svoje občane župan (kar pa sicer ni dolžan) skupno, aka vse prizadete skliče, jih po vrsti izpravi in beleži postavke v izkaz.

Pripomba: Davčno oblastvo tudi zahteva, da prijave o nastali škodi potrdi okrajni ekonom, se ga zato lahko naprosi, da si ogleda škodo na licu mesta, pa mu je do sedaj bilo treba plačati potne stroške, ali pa dva posestnika iste občine, ki po tej škodi nista prizadeta.

Kmetijska podružnica za Maribor in okoliš. Od 15. do vključno 17. januarja 1928 se vrši pod pokroviteljstvom g. velikega župana mariborske oblasti v Družbenem domu v Ptiju druga vinska razstava, združena z vinskiim sejmom. Načelstvo podružnice opozarja svoje člane na to prekoristno prireditve in je pozivlja, naj se je kot razstavljalci v čim največjem številu udeleže. Kdor se misli pozivu odzvati, naj si da od odbora za oblastno vinsko razstavo v Ptiju poslati prijavnico z instrukcijo, in sicer takoj, ker jo je treba do dne 31. t. m. izpolnjeno odboru vrniti. Za razstavljalce so namenjena odlikovanja: zlate, srebrne in bronsaste kolajne, diplome in vinogradniško orodje. Pri tej prilikli se udje tudi opozarjajo, da še vsaj ta mesec odražajo udinno za leto 1928.

Vinska razstava in vinski sejem se vrši v Ljutomeru dne 6. in 7. januarja 1928 dnevno od 10. do 18. uri in sicer v dvorani predsednika gostilničarske zadruge g. Julija Strasser. Razstava je namenjena predvsem ljutomerskim vinogradnikom v svrhu čim boljega spoznavanja in negovanja svojega vinskega pridelka, vinski sejem pa v dosegoo čim ožjih stikov z vinskimi odjemalci, ki so navajeni na izborni ljutomerski vina. Poset ljutomerske vinske razstave se zlasti priporoča vinskim trgovcem in gostilničarjem iz tu- in inozemstva. Kajti samo ob sebi je umevno, da se prista vinska kapljica naroča najbolje v kraju pridelovanja in ne kje drugod. Za drugi dan razstave je predvideno nazorno predavanje o vinogradnih in sadnih škodljivcih s filmom po ameriškem vzoru, kar utegne prav tako vzbudit vsestransko zanimanje. Da se poset te razstave omogoči čim širši publiko, je razstavni odbor določil vstopnino s katalogom in kupico vred samo na 10 Din. V interesu vsakega ljutomerskega vinogradnika je, da razstavi svoje vino in prispeva s tem po svojih močeh k uspehu prireditve. Prijateljem naših vinogradnikov pa se nudi najlepša prilika, da poskusijo proizvode slovitih ljuto-

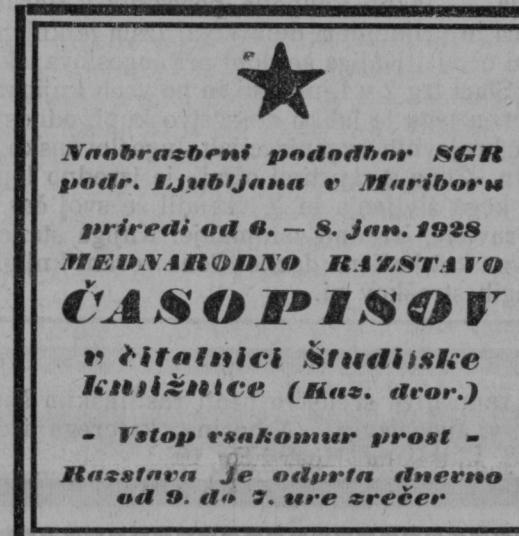
merskih goric in obiščojo to razstavo, bodisi na praznik Treh kraljev, ali pa naslednji dan, ko se vrši tudi zgoraj omenjeno predavanje.

Sv. Barbara v Halozah. Vinska letina pri nas je bila skopa, po kakovosti vina pa dobra. Radi spomladanskega mraza v nižjih legah je bilo veliko vinogradov uničenih, tudi se za bodoče leto je ta mraz bil škodljiv. Vina se nahaja po kletih malo, tem več ga imajo večji trgovci, ki pa čakajo z njim in upajo na boljše cene. Cena vnu se zdaj giblje med 8 do 9.50 Din. Vinski kupci naj pridejo v klet kupit od pridelovalca, ne pa od prekupčevalca, ki išče mastnih dobičkov od naših žuljev.

Cebelarska podružnica pri Sv. Andražu v Slovenski Tomažu Štefanu, t. j. 26. t. m. ob 2 uri popoldne v gostilni Tomaža Toš svoj redni občni zbor. Dnevnih red: 1. Pozdrav. 2. Letno poročilo. 3. Plačevanje udnine. 4. Volitev odbora in delegata. 5. Slučajnosti. — Ker je bila letos nekoliko boljša letina kakor prejšnja leta, je upati, da se bodo čebelarji obilno udeležili in v velikem številu pristopili k čebelarskemu društvu. — Odbor.

Zreče. Podružnica a) Čebelarskega in b) Sadarskega in vrtnarskega društva za konjiški srez imata svoja redna občna zabora v pondeljek, dne 26. decembra 1927 (praznik sv. Štefana) ob pol 10., oziroma pol 11. uri dopoldne v zreški šoli. Pri obeh je dnevnih red običajen, pri drugem je vrhu tega še poučno predavanje sreskega ekonoma g. Kosi-ja in razgovor glede porazdelitve sreza v primerne sadne okoliše. Kmetovalci širom konjiškega sreza, udeležite se obeh občnih zaborov v najobilnejšem številu. Ni pač treba dandanes še posebej povdarjati, da sta čebelarstvo in sadjarstvo v vrtnarstvu kako važni kmetijski panogi, saj donašata ob malenkostnih izdatkih prav lepe dohodke, vsled česar bi ne smelo biti niti enega čebelarja oziroma sadjarja, ki bi še bil izven organizacije.

Vojnik. Podružnici Sadarskega in vrtnarskega ter Čebelarskega društva v Vojniku imata svoj redni občni zbor v petek, dne 6. januarja 1928, ob 8. uri v tukajšnjem osnovni šoli z običajnim dnevnim redom.

Shod živinorejcev v Svečini. Takoj po pozrem svetem opravilu se je zbral v Svečini v šoli najmanj 200 kmetov iz bližnje in daljše okolice, po največ občinskih odbornikov in župani. Zastopane so bile vseh pet občin iz Svečine, od sosednjih in daljnjih občin: Sv. Jurij ob Pesnici, Zgornja Sv. Kungota, Sv. Križ, Cirknica in celo Selanca ob Dravi je bila zastopana po županu g. Urbasu iz Slemenca. Prvi je govoril ter pozdravil navzoče in došle gospode načelnik županijske kmetijske podružnice g. Terčel, obrazložil namen shoda in nato podal besedilo g. kmetijskemu svetniku inž.

ša SLS 7 odborn., radikalni 5 in socialisti 5 odbornikov. V četrtek se je vršila volitev župana in svetovalcev. Za župana je bil izvoljen naš pristaš g. Alojzij Peklar, kovački mojster. Pri županski volitvi so oddali socialisti prazne liste in tudi radikalni niso nastopili za SLS kandidata. Za prvega svetovalca je bil izvoljen za radikale tovarnar Rudolf Welle, drugi in tretji svetovalec sta iz vrst SLS in sicer kavarnar Alojzij Lešnik in posestnik Princel Josip, četrti svetovalec je socialist Andrej Majhen, želesničar.

Orehovava pri Mariboru. Kljub strastnemu agitiranju od strani tukajšnjih Orjune in njenega zaslepljenega priveska je dobila SLS 91 glasov in 5 odbornikov, združeni nasprotniki pa 78 glasov in 4 odbornike. Razveseljivo dejstvo je, da je ljudstvo izprevidelo, kje je poštenost ter ni nasedlo ogabnim lažem nasprotnih agitatorjev. Nasprotniki so si bili tako svestni zmage, da so naročili godbo, pripravili obhod po vasi in možnari so bili že za izstrel pripravljeni, a rezultat volitev jih je tako omamil, da so se porazgubili, kakor megla iz našega vaškega ribnika v lepem poletnem jutru in je tako dogovorjeno »zmagoslavje« moralno popolnoma izostati. Od strani SLS izvoljeni odborniki se najtopljeje zahvaljujejo za izkazano zaupanje in plačilo zavednim volilcem bo delo in poštenost.

Vrtiče. Občinske volitve na Vrtičah pri Sv. Kungoti so potekle mirno brez vsake razburjenosti. Lista SLS je dobila 47 glasov — 5 odbornikov. Lista SDS pod firmo »Gospodarske združene stranke« pa 18 glasov — 2 odbornika. Vse nade nasprotnika g. Kajzerja, predstavnika demokratske liste, kateri je upal vsaj na polovico odbornikov so se izjavile, kljub temu, da si je najel štiri agitatorje.

Gornja Radgona. Takega zanimanja za občinske volitve, kakor je bilo v nedeljo, dne 18. t. m., še ni bilo tu pri nas. Pa kako tudi, ko bi moral biti slep in gluhi, kdor bi z vso silo se ne vrgel v boj za bogato občino, ki je brez obremenjevanja davkoplacjevalcev postavila ponosen magistrat, na katerem plapola po končanem mesarskem klanju zmanjševala zastava združenih obrtnikov in SLS. Izmed 17 odbornikov jih imamo mi 9, združeni demokrati 6, 2 odbornika pa sta neopredeljena, pa imata to dobro lastnost, da ne sučeta svojih plaščev po SDS vetrnu. Udeležba pri volitvah je bila naravnost prenenetljiva. Izmed 315 volilcev jih je volilo 291, izostalo jih je torej okoli 20, ki bodo sedaj

Zidanšku, kateri je s prav poljudno besedo prijazno povečal o pomenu in zboljšanju naše živinoreje in drugih panog našega kmetijstva ter zato žel splošno odobravanje in zahvalo. — Za njim je govoril referent za živinorejo g. Zupanc, kateri je s svojim govorom glede pasem vzbudil nevoljo poslušalcev. Nato se je vršila debata glede pasem, katera je bila prav živahnja. Prvi je govoril v debati domač kmet, oblasni poslanec g. Ivan Šerbinek, kateri je z razlogi utemeljeno potrebo, da se dopustijo v tem kraju tudi še druge pasme, pincgavsko in simentsko k sedanji marijadovski, s katero so živinorejci v splošnem nezadovoljni. Kritiziral je tudi sedanji način licenciranja bikov, po katerem se glede preveč na čisto pleme in barvo, dočim se na lepo telesnost ne ozira, kar se pa ne strinja s pravilnikom zakona. Za njim je v istem smislu govoril ter v daljšem govoru omenjal svoje lastne izkušnje glede živinoreje, pasme in drugega gospodarstva g. Urbas, župan iz Slemenca pri Selenci. Nato je še podal dolgoletni oskrbnik od velenovskega Kaiserfelda g. Frece svojo izjavo glede pincgavskih prejšnjih pasme, s katero je bil bolj zadovoljen. Končno se je prešlo k glasovanju. »Kdo je zato, da se dopustijo k sedanji marijadovski pasmi še pincgavsko in simentsko, so vsi enoglasno, razen le enega g. župana Vičmana iz Cirknice, glasovali za omenjene pasme. To naj bo gg. funkcijarjem v opomin, da so naše zahteve opravičene, naj nam v tem oziru ne nasprotujejo!«

Viničarski vestnik.

Okrajni zastop v Mariboru za pridne viničarje in posle Kakor smo že poročali, je mariborski okrajni zastop ob priliku 60letnice obstoja sklenil nagraditi viničarje in posle, ki že nad 25 let nepretrgoma služijo enemu gospodarju. Določil je v to svrhu 25.000 Din. Te nagrade se dajo samo viničarjem v poslom iz sodnega okraja Maribor. Glede na tozadovni razpis od 10. VI. 1927 je bilo vloženih skupaj 168 prošenj za priznanje nagrade iz jubilejne ustanove okrajnega zastopa Maribor za posle in viničarje. Od vloženih prošenj jih devet ni zadoščalo pogojom pravilnika, tako da je bilo pri priznavanju nagrad vpoštevati končno le 159 prošenj. Da pa bi moglo dobiti nagrado čim večje število prošnjikov, se je moral spremeniti § 4 pravilnika, ki je določal, da bi dobil posamezni prošnjik najmanj 500 Din nagrade, največ pa 750 Din in se je sprejelo načelo, da bodo nagrada za vse samske prošnjike po 200 Din, za poročene po 300 Din. Ker pa niti po tem načelu ni bilo mogoče ustrezti vsem prošnjikom, se je nadalje ugotovilo, da se more razdeliti razpoložljiva svota 25.000 Din med prošnjike najbolje tako, ako se upošteva le one, ki so dosegli starost 60 let, nekaj pa 58 in 59 let. V tem zmislu je sklenil ožji odbor okrajnega gerentskega ssveta v svoji seji dne 24. XI. 1927 naslednjo razdelitev nagrad: 36 poročenih prošnjikov, katerih vsak je star nad 60 let, dobi vsak nagrado po 300 Din, torej skupaj 10.800 Din, 56 samskih prošnjikov, katerih vsak je star nad 60 let, dobi vsak nagrado po 200 Din, torej skupno 11.200 Din, 3 poročeni prošnjiki, katerih vsak je star nad 60 let, dobi vsak nagrado po 275 Din, torej skupaj 825 Din, 1 vdovec, ki vzdržuje tri osebe, dobi nagrado 275 Din, 1 poročena viničarka, starja 58 let, dobi nagrado 200 Din, 44 samski prošnjiki, katerih vsak je star 59 let, dobi vsak nagrado po 200 Din, torej skupaj 800 Din. Tri poročeni prošnjiki, katerih dva sta starja vsak po 59 let, dobi vsak nagrado po 300 Din, torej skupaj 900 Din. Skupaj 104 prošnjiki z 25.000 Din. Upoštevati se torej ni moglo več 19 poročenih in 36 samskih prošnjikov, katerih vsak je star pod 60 let.

Pisma iz domačih kraljev

Kamica. Vzor žena, dobra gospodinja, mati brez primere. Te besede, ki jih je dal viklesati na grob svoj materi papež Pij X., veljajo tudi o vugledni krščanski mati Uršuli Matičič, ženi cerkvenega ključarja, ki smo jo

dajali več ali manj težek odgovor svojim strankam zaradi svojega zajejega umika.

Občinske volitve v Majšpergu. Potegovale so se tukaj tri stranke za občino s sledenim uspehom: Hamri-tovarna je sestavila svojo listo, katere kandidati so pa itak vsi pristaši SLS, dobili so 108 glasov in 8 odbornikov; SLS 76 glasov in 5 odbornikov; združena kmetsko-delavska stranka, ki je paberkovala bivše nemčurje, štajerciane, samostojne, radičevece in socialistike po silni agitaciji: 67 glasov in 4 odbornike. Bog živi vse novoizvoljene! Sedaj pa na delo po pošteno gospodarstvo!

Kapelna pri Radencih. V naši občini je bil izvoljen za župana Franc Pelc, pristaš SLS. Istotako sta tudi občina sestavila v taboru SLS in še dva odbornika. Občina je trdno v naših rokah, čeravno je bila kandidatna lista SLS po prizadevanju nasprotnikov razveljavljena.

Polzela. Izid volitev je pokazal, da dobi SLS 11 mandatov, gospodarska lista pa samo 6. Za župana je bil izvoljen bivši župan in oblasni poslanec g. Mešič. Tudi svetovalci so vsi pristaši SLS. Pričakujemo, ne, zahtevamo, da se uvede v občinsko gospodarstvo red in da se začne izvajati gospodarski program SLS, s katerim je šla na volitve.

Koprivnica. Volitve v Koprivnici smo končali. Vloženi sta bili dve kandidatni listi SLS. Prva je dobila 36, druga 35 glasov. Prva je sestavil M. Maruša, dosedanjši župan, drugo M. Toplišek. Volitve so se vrstile mirno in pravilno. Maruša, samostojnež — ima še zmiraj Kmetijski list — ja pobral podpise za listo SLS, da se ohrani na županskem stolcu. Posrečilo se mu je vsled nezavednosti nekaterih mlajših volilcev. Če bo pravilno svoj posel izvrševal, mu bomo zaupali. Ako pa ne, protestira večja polovica občanov proti temu in hočemo, da je naš župan g. Vehovar, odločen pristaš SLS! Imamo torej v odboru dva samostojneža in pet zavednih mož SLS, ki bodo pazili na to, da se občinske seje od zdaj zanaprej vršijo po postavljennem občinskem redu.

Protizaprtju, nerednemu prebavljanju, bolečinah v želodcu, glavobolu, pri občinem nerazpoloženju, je potrebno vzeti zjutraj na teče kozarec prirodne Franc-Jožefove grenčice. Po izkušnjah, pridobljenih na klinikah za nostrarje bolezni, je Franc-Jožefova grenčica izvrstno sredstvo za čiščenje. — Dobiva se v lekarnah in drogerijah.

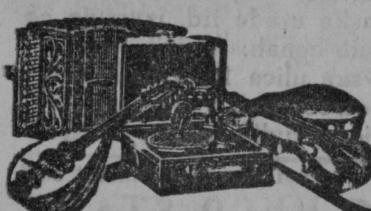
Volitev župana in svetovalcev v Krčevini pri Mariboru. Pri zadnjih občinskih volitvah v Krčevini je dobila na

položili k večnemu počitku pri cerkvi Sv. Urbana 14. t. m. Deset otrok je vzorno vzgojila (11. je umrl v deťinskej dobi), dala jim je na pot v življenje dar brez primere, globoko pobožnosť. Vseh sedem hčera je bilo v Marijini družbi, izmed katerih sta dve šolski sestri, ena v Ameriki in druga v Mariboru. Ni gojila slepe ljubezni do otrok kakor nekatero matere, ki skrbe za časno srečo otrokom, marsikaj spregledajo, vendar je vse lepo oskrbela. Bila je odločna, neustrašena krščanska žena in mati in odločnost in neustrašenost v življenju po krščanskih načelih je večila družini. Kakor o prvih kristjanah se je moglo tudi reči: Glejte, kako se ljubijo med seboj! Bila je mati, ki je ponos župnije, čast naroda. Naj uživa pri Bogu in nebeski Materi, katero je iskreno častila, večno plačilo! Žalujem srčno sožalje!

Vurberg. Dne 6. decembra smo imeli v sanatoriju ruskega rdečega križa na Vurbergu koncert godalnega kvarteta »Zika«. Igrali so Dvoržákové, Smetanove in Bodimove skladbe, katere so silno ugajale navzočim Rusom, Srbam in Slovencem. Koncert so preskrbeli ptijski priatelji sanatorija, kateri so se ga tudi sami udeležili. Sanatorij se vedno bolj izpopolnjuje. G. vodja sanatorija, dr. Boleslav Okolokulak, je tako podjeten. Zdaj je dal napraviti na vzhodni strani gradu v višini kakih 8 metrov lepo verando, kjer se bodo solnčili bolniki. Pod Grmado pa si je pridobil od grajsčine gozdarsko poslopje, kjer stanujejo taki bolniki, ki ne potrebujejo vsak dan zdravniške oskrbe. Par metrov od poslopja so obširni smrekovi gozdi, kjer se lahko sprehabajo bolniki. Grmada je naš najvišji hrib. Ime ima od tod, ker so ob turških časih tukaj po noči žgali grmade v naznanih našim pradedom, da se grozoviti Turčin bliža slovenski zemlji. V gradu se zdaj delajo priprave za vpeljavo električne. Ko pridejo stroji, bo grad zažarel v električni luči. To dobro so sanatoriju ruskega rdečega križa naklonili bogati Amerikanci. Želimo iskreno, da bi si mnogo naših slovenskih bratov, Rusov in Srbov, utrdilo zdravje v sanatoriju prenovljenega vurberškega gradu.

Vurberg. Naši demokratje so se s strašno silo zagnali v zadnje občinske volitve, ter si nadeli, da bi lažje volilice prevarili, prelepo ime SLS stranka. S tem imenom in lažnijo agitacijo so res zapeljali nekaj volilicev. Tudi nedolžno mleko je bilo vzeto v agitacijo od prekupevalca in to precej nasilno. Že več mesecov naprej so naznanjali svojo sigurno zmago, toda gospodje so delali račun brez krčmarja. Baje so imeli za zmago pripravljeno lepo večerje in tudi topiči so bili nabasani, da oznanijo njihovo zmago. Ko so pa videli cele tropo naših zavednih volilcev priti na volišče, so postajali popolnoma nervozni. Posebno naš demokratski propadli vodilni kandidat je bil tako zmešan, da je celo od svoje skrinjice zgubil ključ ter ni mogel do svojih kroglic.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Naši šolarji priredijo dne 26. decembra po večernicah mično igrico »Junak«. Na vsporedru so tudi deklamacije. Starši, mladina vam hoče nuditi božičnega veselja — pridite in se radujte z njo. Čisti dobiček je namenjen za revne šolarje.

GRAMOPON 575,-, 365,-
HARMONIKA 740,-, 360,-, 200,-
VIOLINA v etui 545,-, 315,-
MANDOLINA 220,-, 160,-
KITARA 320,-, 270,-
Gramofonske plošče, strune, ustne harmonike in okarne.

Vodi se samo blago najboljše kakovosti.
VELETROGOVINA R. STERMECKI, CELJE.
VELIKA BOŽIČNA PRODAJA!

Naša društva.

Sv. Peter pri Mariboru. Tukajnšji orlovski odsek namerjava, da uprizori na Štefanovo po večernicah v samostanski šoli češ. šolskih sester, zelo lepo igro. Prisrčno vabljeni vsi, zlasti starši in mladina! Sodeluje tamburaški zbor. Vstopnina prostovoljna. Na veselo svidenje na Štefanovo v šoli. Prjdejo tudi stric Jernej iz Amerike. Bog živi!

Sv. Rupert v Slov. gor. Orel priredi na Štefanovo, dne 26. decembra t. l. ob 3. uri popoldne v stari šoli v Sv. Rupertu v Slov. gor. žaloigro »Pravica se je izkazala« in žaloigro »Kazen ne izostane«. Vsi prijatelji in sosedje od blizu in od daleč ste prijavno vabljeni!

Središče. Ljudski oder bo predstavljal v dneh 26. decembra 1927 in 1. januarja 1928 na svojem odru v društvenem domu v Središču ob 6. uri popoldne krasno zgodovinsko igro v 8 dejanjih: »V znamenju križa«.

Sv. Križ pri Ljutomeru. Na Štefanovo, dne 26. t. m., priredi naše Bralno društvo že znano Finžgarjevo igro v treh dejanjih »Veriga«. Na vsporedru so tudi mične narodne pesmi, moški in mešani zbor ter tudi lepi komadi tamburaškega zbora. Vstopnina sedežem: 4 in 6 Din. Mlado in staro od blizu in daleč, pridite v obilnem številu!

Sv. Barbara v Halozah. Slovensko katoliško izobraževalno društvo ima na Štefanovo svoj redni občni zbor po rani maši z običajnim sporedom: Poročilo dosedanjega odpora. Vpisovanje novih članov. Volitev novega odbora. Slučajnosti. Kraj občnega zборa bo razglasen pri cerkvi.

Sv. Barbara v Halozah. Kdor si želi naročiti »Naš dom«, pa nima sedaj gotovine, pa bi ga vseeno rad čital, naj si ga naroči v društveni knjižnici izobraževalnega društva, ki sprejema naročila za vse naše liste, ki bodo izhajali na društveni naslov pod skupnim ovitkom, ali na

KMETJE! Najboljše zamenjate in prestat oleje v tovaru bučnega olja! Hochmüller, Maribor, Pod mostom 7, dečani breg Drave. Dobijo se po ceni dobrati otrobi in prga. Kupujem in za menjam tudi orehe. 1353

Prodam lepo posestvo radi pre selitve, z vsem inventarjem: lep sadonosnik, vinograd, njive v lepi legi, s 1000 hmeljskih sadik, lep travnik in blizu državne ceste. Cena primerna. F. Žilnik, Sv. Jurij ob Taboru, Podlog, Sav. dol. 1592

Radi preselite takoj prodam posestvo z dobro idočo kovačijo in vsemi pripravami: hlevi, približno 3 oralov zemlje z dvema vrlo maščevimi hišami za zelenjavo, in vse zraven hiše. Posesivo leži 5 km od Ptuja zraven glavne ceste Ptuj—Maribor. Vse leta 1920 postavljeni in z opeko krito. Cena se izvira pri lastniku: Janez Bezlak, kovački mojster, Haidoše 74, pošta Ptuj. 1623

Sv. Rupert v Slov. goricah. Kako milo so doneli zvonovi 26. novembra, ko smo spremljali zemeljske ostanke Janeza Kmetiča na zadnji poti. Da je bil rajni priljubljen in spoštovan, je pričal njegov pogreb, katerega se je udeležila poleg nebroj občinstva tudi šolska mladina, da se mu zahvali za trud in požrtvovalnost, ki jo je imel 6 let kot predsednik in 11 let kot ogleda krajnjega šolskega sveta. — Na sedmini se je nabralo 100 Din za tiste, ki še v Afriki tavajo v temi neveri. Vsem darovalcem bodi Bog stoteren plačnik! Rajnemu bodi pa zemljica lahka!

Ljutomer. Tu je bil v petek, 16. t. m. pokopan velezaslužni šolski ravnatelj g. J. Robič, v visoki starosti 78 let. Rajni je bil rojen pri Sv. Miklavžu blizu Ormoža ter je učiteljeval pri Sv. Jakobu v Slov. goricah, v Ptuju, pri Sv. Vidu blizu Ptuja in 30 let v Ljutomeru do svoje upokojitve. Bil je izvrsten vzgojitelj in učitelj, svojim tovarišem pa dober svetovalec. Za svojo odlično delovanje v šoli je prejel najvišjo odlikovanje — zlati križec. Njegovo plodonosno delo so tudi znale ceniti všolane občine Ljutomer, Noršinci, Pristava, Presika, Slamnik, Kamenčak, ki so ga imenovale častnim občanom. Nekaj let se je udejstvoval tudi kot organist, kojo službo je opravljal z največjo vestnostjo. S častito duhovščino je živel v najlepši slogi. Učiteljskemu društvu je načeloval več let. Tudi je bil mnogo let zastopnik v takratnem okrajnem šolskem svetu. Bodu mu ohranjeni najlepši spomin. N. v. m. p.

Sv. Barbara v Halozah. Dne 16. decembra je umrl ugleden in dober mož v Medribnikih, kmet Anton Gavez, po kratki bolezni previden s sv. zakramenti v 82 letu starosti. Bil je zvest naročnik Slov. Gospodarja za začetka do svoje smrti, kakor tudi dober gospodar in kristjan. Da je bil ugleden in veljaven mož, je pokazal njegov pogreb, ki se je ob najobilnejši udeležbi vršil v nedeljo pred večernicami. Ob odprttem grobu so mu zapeli domači pevci »Vigred se povrne« in »Blagor mu«. Kovačev breg in rod je izgubil z njim najstarejšega člena. Žalujem vdovi in rodbini izreka Slov. Gospodar svoje sožalje, rajnemu pa želimo večni mir in pokoj!

Sv. Barbara v Halozah. Slovensko katoliško izobraževalno društvo ima na Štefanovo svoj redni občni zbor po rani maši z običajnim sporedom: Poročilo dosedanjega odpora. Vpisovanje novih članov. Volitev novega odbora. Slučajnosti. Kraj občnega zborova bo razglasen pri cerkvi.

Sv. Barbara v Halozah. Kdor si želi naročiti »Naš dom«, pa nima sedaj gotovine, pa bi ga vseeno rad čital, naj si ga naroči v društveni knjižnici izobraževalnega društva, ki sprejema naročila za vse naše liste, ki bodo izhajali na društveni naslov pod skupnim ovitkom, ali na

bicikel namenjen ustanovitvi in preureditvi knjižnice, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Videm ob Savi. Dekliška Marijina družba, ki jo je bil ustanovil nekdanji g. dekan in poslanec Žičkar, obhaja letos 25 letnico obstoja. Zaključile so jo dekleta s tridnevimi duhovnimi vajami pred praznikom Brezmadežne; vodil jih je neutralni družbeni voditelj č. g. Al. Žalar, Duh božji pa je obilnost milosti dahnil iz neba, da je bil praznik Brezmadežne s tistim lepim vhodom v cerkev z gorečimi svečami in pesmijo, skupnim sv. obhajilom nad 150 deklet in krono vsega — posvetitvijo božjemu Srcu, da je bil tudi praznik kakor prečudno lepa in vzvišena pesem za vsa srca. — Popoldne pa je Prosvetno društvo priredilo igro »Junakinja presv. Srca«. Da je bilo lepo: želja po ponavljanju, ki bo res na Štefanovo in še nekaj zraven. Pridite, da boste še ali pa na novo videli ta sama božja dalja prizvanja; in še posebej iz prenenetljivo lepega igranja malih deklic!

Za tri dinarje — »Naš dom«!

Za tri dinarie si ga lahko naročite za četrtek leta. Poživkujte! Če Vam ne bo po volji, pa ga marca ni treba več naročiti.

Če nimate treh dinarjev, potem Vas seveda ne silimo. Če nočete za tri dinarje imeti tri mesece »Naš dom«, Vas tudi ne silimo.

Če pa si doslej časa niste vzeli, da bi si ga naročili, potem Vas prosimo, storite to zdaj o praznikih.

»Saj mi ga ni treba naročiti, ker mi ga itak ta in ta posodi!« Tako morda pravite. Prosimo Vas, ne izposojajte si ga! Saj že pri jajeh vidite, kako je; če jih kokoši mnogo nanesejo, so bolj poceni. Pri listu je ravno tako. Več kot je naročnikov, večji je lahko list.

Pritrgajte si zato ta mesec 3 Din in naročite si ga vsaj za četrtek leta! Saj je »Naš dom« edini naš domički mesečnik. Kar danes si ga naročite!

Vsak mesec sproti si tudi lahko kupite »Naš dom«. Več vnetih sotrudnikov je sprejelo težko nalogu, da ga vsak mesec sproti razprodajajo. Dobili ga boste lahko tudi pri društvu, ker ga bodo vneta in delavnica društva tudi vzelna v razprodajo. Ena številka bo veljala 2 Din, ne glede na to, ali ima 36 ali 20 strani.

Naročilni list

Uprrava

„Naš dom“

Maribor
Aleksandrova c. 6/1

Znamka za 50 par

dom, kakor kdo želi. Za »Naš dom« je treba za prvo silo samo 3 Din. Mladina, zgani se, to je tvoj list.

»Priatelj zdravih« »tolažba bolnih«

tako so nazivali že naši starši in ded'e pravi lepotični »Fellerjevi« bol ublažujoči

ELSA-FLUID

tako so nazivali več kot 30 let njegovi zvesti odjemalci to priljubljeno narodno sredstvo in kozmetikum in v mnogim zahvalnim listinah priznavajo, da se imajo zahvaliti ediso se obvarovali pred prehladom, kihanjem, influenco, gripo, kašljem, hripcavostjo, kakor tudi, da niso trpljena nespavanju, nervozni in slabosti.

Ker kaj je vrok vsem tem težavam? V največji meri je kribo nezadostno negovanje telesa in slab obtok krv! Toda, kje si boste nabavili ceno pravi »Fellerjevi« Elsa-Fluid?

V lekarnah in vseh tozadovnih trgovinah, kjerkoli boste zahtevali. Povsod boste plačali za poizkusno stekleničico 6 Din, za dvojno 9 Din, za špecialno steklenico 26 Din. Ali ako naročite direktno po pošti, stane z omotom in poštnino vred 9 poiskusnih ali 6 dvojnih ali 2 špecialnih steklenic 62 Din. Nasprotno 27 poiskusnih ali 18 dvojnih ali 6 špecialnih samo 139 Din. Naslov označite jasno: Lekarnar

EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA
Elsastrg 34, Hrvatska.

Naročniki, ki so naročino že plačali, so v 1. št. »Naš dom« objavljeni; seveda le tisti, ki smo njihov denar do 16. dec. že imeli. Po tistem jih je še precej plačalo; tisti pridejo v prihodnjo številko. Marsikdo pa bo dobil v listu zopet poloznico, čeprav je že plačal. Prosimo, da tega ne zamerite, ker se pomote prelahko zgodijo. Dajte poloznico znancu, da si ga naroči. »Naš dom«, Maribor, Aleks. c. 6. I.

Za razvedrilo.

Rešitev ugank. Možki in ženska, ki sta šla po cesti in je ženska rekla: »Moja mati je njegovo mater rodila!« Ta ženska je bila mati, oni moški pa njen sin. — Šest nog ima jezdec na razpolago, pa hodi le po štirih.

Nove uganke. Kdo celo zimo v sami srajci okrog skače? — Kako se napravi, da božični kolač kar najbolje diši? — Koliko žrebljev potrebuje dobro podkovan konj?

Vremenski prerok. Dež in veter o Božiču, kopljje jame nad mrljici.

Carovnik: Kako daš vpričo vseh navzočih enemu nekaj v roke, kar vse vidijo, samo dotični ne? Prim ga za roko in mu daj v roko — njegovo lastno uho.

Pregovor, ki je resničen. V šoli je učitelj učil pregovor: »Bolje je dati, kot vzeti«, pa Francek si tega ni mogel zapomniti. Tedaj mu je učitelj prisotil krepko klofuto in Francek je ves solzen rekel: »Gospod, saj verjamem, da je bolje dati, kot vzeti!«

Kakor lani. Župan je dal razglasiti, da morajo posestniki za novo leto zopet prijaviti, koliko imajo živine, ali če je je toliko kot lani. In med drugimi prijavami je dobil tudi to-to: »Jože Hren, ravno tista živina kakor lani!«

Priči v mestu. Za nakupovanje božičnih potrebskih jaslic, ki jih je šel oče Jernej kupovati v Tiskarno sv. Cirila v Maribor, je vzel oče seboj tudi malega Matevžeka, da bi pri konju stal. Mimo je prišel imeniten pogreb, gospodje v visokih, svetlih cilindrih, da je Matevžek kar gledal. Doma so se zvečer greli pri peči in izprševali Matevžeka, ki je še kar vedno imel odprte oči od celodnevnega začudenja. »No, Matevžek, kaj pa se ti je najbolj čudno zdelo v mestu, so ga vprašali mati. In Matevžek je odgovoril, ko se je spomnil na one svetle cilindre: »To se mi je najbolj čudno zazdelo, da mi biksamo samo škornje, v mestu pa tudi klebuke . . .«

*J. n.***uprava „Našega doma“!**

**Naročam „Naš dom“ za leto 1928. Naročnino
Din _____ bom poslal po položnici, ki mi jo boste
poslali.**

Ime in priimek.**Kraj (ulica, h. št.).****Pošta.**

Velika Nedelja. Ako izstopimo na postaji Velika Nedelja in se podamo po državni cesti proti zapadu, pridemo čez pet minut v prijazno vas Trgovišče. Vaščani so zadnji čas nekam zamišljeni. Nehote se vprašamo, kaj je neki temu vzrok? »Do vode so prišli, pa ne morejo čez.« Brvi ni, ker je padla v vodo. Potniki, kateri potujejo skozi Otok na Hrvaško, vedo, da je brv čez Rjavico padla v vodo. Pa je še druga brv, po kateri bo treba iti, ker stolček, na katerega bo treba zlesti, je še na drugi strani. Kdo pa ne more čez? Mogoče demokrati? O kaj še! Radikali so prišli do vode, preko pa ne morejo, ker so jim presneti klerikalci podrlji brv. In sedaj rešujejo ugnako, kako priti čez. Novo brv delati, ne gre, ker potem pridejo prepozno, rešilnega čolna pa tudi ni pri rokah. Zato vzroka dovolj, da so zamišljeni. Danes, ko to pišemo, je še stvar nerešena, ko bomo pa brali te vrstice, bomo že na jasnom, kdo je prišel čez in kdo je štrbunknil v vodo, kar je sedaj v zimskem času posebno neprijetno. Ko bo pa na srečnem dobljen in zaseden stolček, potem pa le na delo, saj ga je dovolj! Posebno ceste in pa brv preko Rjavice vpijejo po popravilu. Cesta od Kandriča pa do Šafarovih je sicer nadelana, pa ne z gražozom, temveč z blatom in gnilimi tirkvami, od Skuhala pa da Pesnice je pa v takem stanju, da se sedaj lahko opustijo škropilnik, katerega jem je svoj čas priporočal neki hudo-mušnež, ter je bolje, da si nabavi občina rešilni avto, ker vsak čas lahko nastane nevarnost, da si kdo zlomi nogo ali pa utone v blatu na cesti. Javnost si pa naj preveč glave ne beli, kajti na stolček pride le eden. Pa čez vodo bo treba.

Sv. Jernej pri Ločah. Dne 4. decembra ob 10. uri do poldne so tukaj pokopali deklico Terezijo Sternšek, ki je po kratki mučni bolezni, komaj 8 let stara umrla. Pogreba, ki ga je vodil g. župnik Pavlič, se je udeležilo učiteljstvo in šolska mladina. Pri odprttem grobu se je poslovil od svoje učenke g. nadučitelj Franjo Friedl in nato so zapeli žalostinko. Vsem, ki so se udeležili pogreba iskrena hvala. Dragi Tereziki pa naj sveti večna luč in naj v miru počiva. — Robdina Sternšek.

Pameč. V spomin svojemu dolgoletnemu članu Ivanu Vrhnjaku, bivšemu veleposestniku v Pamečah, ki je bil vedno velik dobrotnik revežev, je darovala Hranilnica in posojilnica v Slovenskemu gradu za župnijske reveže v Pamečah 500 Din. V imenu revežev izreka najiskrenežo zahvalo: župnijski zavod za uboge v Pamečah, A. Trinkaus, župnik.

Šmarje pri Jelšah. Občinske volitve, katere so se vršile pri nas dne 11. t. m., so sijajno izpadle. Demokratska, ali kakor se je tukaj nazivala: napredna gospodarska lista,

je pričakovala krasnih uspehov. Toda, kakor pri vsakih volitvah, tako tudi pri teh, so takozvani »napredni« agitatorji zastonj nagovarjali pristaše SLS, da bi ž njimi glasovali. Pričakovali so namreč ti »napredni gospodarji«, da dobi prišli do polovične večine. Pa so se jake motili. Že v trgu je dobila SLS nadpolovično večino. V okolici pa niso dobili ti »naprednjaki« niti ene tretjine. SLS je dobila 18 odbornikov in z njim seveda tudi župana. — Tudi naša orlovska mladina z g. Strmškom na čelu prav dobro napreduje. Najlepše je še to, da fantje, ko odslužijo vojake, se zopet vračajo med orlovske vrste. Vsa čast Vam zavedni šmarski fantje, ki si upate tudi na zunaj pokazati, kar v sreči gojite. V nedeljo, dne 18. t. m., ob treh popoldne, je priredila naša orlovska mladina v Katoliškem domu prav krasno božično igro »Logarjeva žena« ali »Mir ljudem na zemlji.« Bog živil!

SRAJCA PIQUE 90-, 68-, 58-
SRAJCA CEFIR 120-, 100-, 80-
HLAČE GRADL 60-, 50-, 45-
Kravate, ovratnike, naramnice, nogavice in žepni robci. — Prodaja se samo izbrano dobro blago po zelo nizki ceni!

Veletrgovina R. STERMECKI, Celje

1. ži centralno, dohodov vlakov zelo ugoden

Šmilavž na Polju. Miklavžev nedeljo smo spremili na zadnjem potu Jurija Turk, kmeta v Brezovcu. Prečastiti gospod dekan Tomazič iz Kozjega mu je ob asistenci g. župnika Lah iz St. Petra in župnika Turk iz Buž govoril slovo, ki je seglo številnim pogrebom do srca. Mož je bil zares kremenit značaj, veren kristjan in zvest pristaš Slovenske ljudske stranke. Dosegel je lepo starost 77 let. Naj počiva v miru!

Videm ob Savi. Kaj hočemo, sneli smo vence in podrli vitke mlaje — vsaka stvar na svetu le en čas trpi in tako je minil tudi lep jubilej dveh naših podružnih cerkva. Na zahvalno nedeljo smo slavili 300 letnico nekdaj zelo obiskovane romarske cerkvica Marijine v Dolenji vasi. »Naši dedje so luč ljubili«, moraš vedeti s pesmijo, zakaj kakor božja lučka se ti zazdi bela cerkvica nad vasio, a tudi

**Vesele božične praznike
in srečno Novo leto želi**

svojim odjemalcem
IVAN HAJNY, Maribor
torarna poljedelskih storitev. Aleksandrova c. 48

1645

Kočijaža, v vaskem oziru zanesljivega, starejšega samca, kateri tudi pri vrtnih delih in v kleti pomaga, sprejme oskrbništvo graščine Pogance pri Novem mestu. Istotam se sprejme tudi starejši konjski hlapac, ki razume vsa poljska dela.

1634

Deklica z dežele, 14—16 let starata, za domača dela in trgovino se sprejme. Tobakarna Koroška cesta 16, Maribor.

1640

Radi bolezni posestnika se da v najem umetni mlin, žaga in mlatilnica od 1. jan. 1928. Vpraša se Segovci št. 50 pri Apačah.

1629

Preklic. Podpisana Marija Sel., pos. v Bohovi, obžalujem vse besede, katere sem govorila v jezi in nepremišljenosti čez Marijo in Angelo Gselman, ter se zahvaljujem za odslop od ložbe. — Marija Sel.

1630

močen stolp in še vse, kakor je prečudežna Devica, ki v njej kraljuje. Zelen pas, ki so ga nadeli in venci in cvetlice (pridnost deklet in njih izraz), procesija, slovesno svetoopravilo v cerkvi — lepa proslava! Sosed pa je sv. Miklavž v Starem gradu. Pešec in voznik in avto je pozabil na pot in naglico in čudom gledal, kako je rastel ob cesti slavolok in mlajši prav do tih cerkvic in so venci širom prepletali ter v daljo posegali lepo in ljubo kakor vnema in misel dekliška. Saj je bilo za 300 letnico in prav, če je bila Miklavževa nedelja najlepša izmed vseh od davnega leta 1926. Iz lepe in živo budeče besede g. kaplana je rastlo v poslušalce, kar je bilo mrtva črka na eni strani slavoloka: Dedov spomin — nam opomin!

Kot prava nega telesa izkazal se je že od starih časov najuspešnejše pravi Fellerjev milodiščni Elsafluid, kateri daje telesu novih moči in svežosti, oživlja živece, jača mišice in tetive. — Masiranje in pranje z Elsafluidom ojača trudne oči, brani proti prehladu, influencu, gripi in daje odpornost proti boleznim. Nekoliko kapljic prija Vam tudi notranje in deluje proti želodčnim krčem in drugim boleznim. V lekarnah in tozadnevnih trgovinah poizkusna stekleničica 6 Din, dvojna 9 Din, specijalna stekleničica 26 Din. Ali pa po pošti najmanj 9 poizkusnih ali 6 dvojnih ali 2 specijalne teklenice za 62 Din pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsastrg 341, Hrvatska.

Tudi Vas se to tiče! Ker tudi Vi sigurno želite, da kupite dobro in ceno vse kar potrebujete za Vas in Vašo družino. Bila bi to ura, srebrnina, orodje, oblike, perilo, čevlji ali kuhiški predmeti, potrebščine za brijanje, muzikalni instrumenti, toaletni predmeti ali drugi prikladni predmeti, vse to boste našli naslikano z označbo cene v velikem krasnem ceniku, katerega dobite brezplačno, ako pošljete svoj naslov svetovno-odpošiljalni tvrdki H. Suttner v Ljubljani št. 992.

ŠTAMPILJE

za župne urade, krajevne šolske od bore, občinske urade itd. izvršuje po konkurenčnih cenah: Alojzij Jug, Maribor, Dravska ulica 10, v najkrajšem času, po potrebi tudi v 24 urah. Na ročila sprejema tudi Cirilova tiskarna.

Svinjske kože

kupi po najvišji dnevni ceni
HUGO STARK
MARIBOR, Koroška cesta 6
1648

**Hrastove prage
vsake dimenzijske kupi****Jos. Osolin, Laško**

1635

Najbolje in najvarnejše naložite svoj denar pri

OKRAJNI POSOJILNICI V LJUTOMERU

r. z. z. n. z.

ki obrestuje hrailne vloge najbolje.

Tekoči računi.

Posojilo na poroštvo, zasavo in vknjizbe.

Uraduje za stranke vsak delavnik od 8. do 12. ure.

Črevljarski šivalni stroj na prodaj. Skof, Pobrežka cesa. 9, Maribor.

1578

šivalni stroj, dobro ohranjen, izborn, se po ugodni ceni prodaja. Kralj, Maribor, Tovarniška cesta 30 (v bližini koroškega kolodvora).

1632

Zamenjava bučnega in solnčnega semena ter jedrja za prvo vrsto bučno olje v trgovini Franc Senčar, Malo Nedelja in Ljutomer. Najugodnejši Nakup svinjskih kož.

1638

Malo nošen, dolg modern moški površnik iz najboljšega štofa, se prada za 900 Din. Stiberc, krojaški mojster, Cafova ulica, Maribor.

1644

Sprejemlje hlapca, starega 25 do 35 let k težkim konjem, z dobrimi izpričevali, proti predstaviti. Ivan Böhm, umetni mlin, Fram pri Mariboru.

1645

**Nobene nevarnosti metiljayosti ni
več ker****„DISTOL“**povsem zanesljivo uničuje vse
metilje brez vsakršnih posledic.

Male kapsline za ovce z napisom v cirilici.

„ДИСТОЛ“

Velike kapsline za govedo z napisom v latinici

„DISTOL“

Izdelovanje »Distola« se vrši pod trajnim nadzorstvom klinike za govedo na veterinarski fakulteti vseučilišča v Zagrebu (Prof. Rajčević). Varujte se pred ponarejenimi in nadomestnimi preparati! — Navodila daje in brezplačno pregledovanje govejega blata oskrbuje KASTEL, tvorница kem. izdelkov, Karlovac.

Brzojav!

Najfinjejni stroji Kayser dospell, cene nizke, tudi na obroke. Najboljši motorji za bencin in petrolej, cene nizke, plačila ugodna. — Splošni poljedelski stroji ter plugi na razpolago, prvo vrstne slamoreznice, slamorezne kose po papirnatih vzorcih, brzoparilniki, vse po zelo nizkih cenah.

Ivan Hajny, Maribor

Aleksandrova cesta 43 nasproti glav. kol.

ZVON

1631

jekleni, 710 kg. težak, z glasom »fis«, čisto in prijetno do neč, se prada radi spremembe akorda za sveto od Din 6.500. Z kompletним novim priborom za Din 9.500.

Livarna „Zvonoglas“ Maribor, Tomanova ul.

KLOBUKE, Z MSKO PE RILO, ČEVLJI, OBLEKE (moške in otroške) gamaše, plašče, kravate i. t. d. kupite najceneje pri

1637

Jakob Lah - Maibo sato Glavni trg 2

Velika izbira, najnižje cene!

Št. Ilj pri Velenju. V časopisih večkrat beremo novice iz Št. Ilja. Gotovo bode kateri vprašal, kje leži ta kraj, in si mislil, da je bolj za hrptom, oddaljen od prometa. Vendar ni tako. Ce hočeš obiskati in si pogledati Št. Ilj, se pelji po savinjski železnici do Velenja. Tukaj izstopi in pojdi v trg Velenje. V trgu pri Demščevi trgovini pa zavij po cesti na desno stran. Takoj, ko boš zavil na desno, boš šel mimo starodavne velenjske cerkve, katero so letos popravili. Stara, popravila potrebna cerkev izgleda sedaj kakor nova. Nasproti cerkvi se pa vzdiguje v zrak z obzidjem obdan velenjski grad. Iz Velenja do Št. Ilja boš rabil tričetrt ure in tja vodi lepa okrajna cesta. Takoj, ko prideš iz Velenja ven se začne cesta vzpenjati pologoma više. In ko bodeš prišel na vrh klanca boš našel tam občinsko tablo z napisom Laze, občina Št. Ilj. Torej v Šentiljski občini si. Od tukaj boš šel še po cesti dobre četrt ure in prišel boš do ovinka pri Pušnjeru. Tukaj se ti bo odprla prijazna Šentiljska dolina. Videl boš že solo, cerkev, župnišče, Gradič. Le hitro smukni navzdol in kmalu boš prišel mimo kovačnice k lepemu Tajnšekovemu poslopju. V hiši je gostilna in trgovina. V bližini Tajnšekove hiše je Raiffeisenova posojilnica, kjer dela, čebelari in se trudi za njen večji napredki načelnik g. župnik. Posojilnica je v lastnem poslopu. Ce boš šel naprej od Tajnšekovih boš prišel mimo ute Prosvetnega društva k šoli. Šola je bila letos popolnoma novo prepleškana. Razširjena je bila letos tudi v trirazrednico (ramota, ker se nekateri hudejo za to) in na šoli delujejo tri učne moči. Pri šoli na vzišenem prostoru pa stoji prijazna lepa Šentiljska cerkev. Na južni strani cerkve ob steni boš našel grobničo Vošnjakovih. Tukaj so pred kratkim pokopali očeta zadružništva g. M. Vošnjaka, kateri je umrl v Švici in so ga na državne stroške prepeljali v domovino. Nižje od cerkve leži pokopališče. Tukaj boš našel grob blagega g. Kolarja, prejšnjega župnika tukaj in grob graščaka Pernata, ki je vse svoje premoženje v veliki vrednosti zapustil družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Grad Gradič, ki je bil poprej njegova last je sedaj last g. Goričarja iz Šoštanja. Od cerkve boš prišel k župnišču, kjer gospodari g. župnik Schreiner. Kakor sem že poprej omenil je gospod župnik marljiv kot čebela. Vzorno posestvo boš našel pri njem, v katerega vtepe sila mnogo denarja. On je tudi načelnik kmetijske podružnice. Gotovo boš povprašal tudi po g. Dolinšku (Vrbenjak). V Podkožju je njegov dom, tam dela in sadjari. Le stopi k njemu; 20 minut je do njega. Dobrosrčni mož te bo z veseljem sprejel. S fajfo (pipo) v roki ti bode razkazoval svojo domačijo, svoj vzoren sadovnjak in vinoigrad in ti bo pripovedoval, kako je začel sadjariti. In v bližini njega boš našel tudi same dobre posestnike: Kranca (Irharc), prejšnjega župana, Kralja (Venturin), dobrega hmeljarja, Orozela (Pongračec), sedanjega župana. Razen teh še naj omenim tudi druge posestnike, ki imajo lepa posestva: Korema (Tomažin), Korena (Andrejca), Miklavžina (Selak), Vranjek, Kuharja (Cvikl) i. t. d. Ni kraja, ki bi imel toliko absolventov kmetijskih šol, kakor jih ima Št. Ilj. Zato pa najdeš, kamor prideš lepo urejena posestva. Povsod boš videl lepe sadovnjake, lepe drevesnice in trsnice pri vsaki hiši. Tudi gimnazijo obiskuje iz Šentiljske fare 5 fantov. — Naj bo dosti. Drugič bom pa opisal, kako so Šentiljski jagri (lovci) pred ne davnim časom lovali v Kožljku zajuče (zajce) in patuše (lisice). Šentiljčani le tako naprej, da boste še maprej ponos drugim faram in občinam.

Sv. Rupert nad Laškim. Precej trda zima nas stiska in drži na pečeh in okoli peči; koline so na vrsti, pa tudi druge reči. Sedaj imamo zopet novega župana, to se pravi: starega, vrlega našega moža, Martina Tratnik. Kaj pada bode občinski odbor in miel precej trdo delo: znani Šiplanc se je že postavil in bo skušal komandirati celo občino. Mi pa nismo do njega nič posebnega zaupanja, ker vemo, da je

Radičev samostojnež; tega imena se samostojnež zelo sramujejo, in kakor je že njih navada, so si zopet nadeli novo ime: gospodarska stranka. Pa tudi ta jim ne bo nič pomagala, saj je splošno znano, kako so samostojnež tukaj gospodarili s svojo mlekarno: sedaj se je ta mlekarna »zasirila« in je na tak obupno slabih nogah, kakor vse samostojnež! — »Domovine« nobeden Ruperčan ne mara, zato pa se vsakdo čudi, da je začel trgovce Aškerč ž njo meštariti! Pa ne bo kšefta, ste lahko uverjeni, g. Aškerč! — Naši fantje pohajajo v velikem številu gospodarski tečaj v Laškem, za katerega se tako hvalevredno trudi g. Wernig. Marijagradec pri Laškem. Toliko volitev, kakor jih je bilo to leto, jih ne pomnijo niti najstarejši volilci. Toda občina Marijagradec se je vsikdar postavila tako, da je bila med prvimi v Sloveniji. Vsikdar resni, trezni in razsodni Marijagradčani so s svojo znano disciplino naredili demokratom tako blažmo, da so dobili od 571 oddanih glasov le 58, Slovenska ljudska stranka pa 513 in 23 občinskih odbornikov, demokratje pa le samo 2. Kaj sta dva moža pred 23 ve vsak, ki je bil že kedaj občinski mož. Zlatih časov naj nikakor ne pričakujeta! Sicer pa ima še tukaj zadnjo besedo gospod veliki župan, ki bo dal pojasnilo, ali sme okrajni glavar potrditi kandidatno listo, kjer je manjkalo 18 kandidatov, odnosno namestnikov. Uresničil se je narodni pregovor pri teh volitvah: Konj je silil pred občinsko vrata; prišla pa je v občinsko pisarno muha!

Organistovske zadeve.

Minister z asocijalno politiko dr. Gosar je dne 10. t. m. izdal nov pravilnik, s katerim se regulirajo draginjske dolklade vsem vpokojujem pri Pokojninskem zavodu za načrtenje. Vse organiste, kateri so zavarovani pri Pokojninskem zavodu, posebno pa še tiste, kateri pokojnine že prejemajo, tem potom opozarjam na ta pravilnik, ki je priobčen v listu »Slovenec« od dne 13. t. m.

Občni zbor Društva organistov za mariborsko oblast se vrši meseca februarja 1928 v Mariboru. Kateri dan in kje bode občni zbor, se bo še pravočasno naznamilo v »Slovenskem Gospodarju«. S tem bo dana možnost organistom v severnem delu Škofije, da se občnega zobra udeležijo. Polovična vožnja bo preskrbljena. Več o tem drugič.

Neki vč. g. župnik piše tajništvu Društva organistov sledeče pismo: Predvsem pošljite mi tiskovino za prijavo našega organista v zavarovanju pri Pokojninskem zavodu. Dosedaj nisem bil naklonjen temu zavarovanju, ker nisem tega zadosti proučil in bil tudi napačno poučen. Zdaj sem sprevidel, da je to zelo koristna ustanova posebno še za organiste, kateri si itak ne morejo za starost nič preskrbeti. Poznam družino nekega umrelga organista. Dotični ni bil pri Pokojninskem zavodu in se sedaj cela družina nahaja v silni bedi. Da se tudi družini našega organista kaj takega ne zgodi, ga dam takoj vpisati v starostno zavarovanje. Seveda sem z veseljem vstregel temu gospodu z željo, da bi našel ta dobrski gospod obilo posnemovalcev.

Hriberski:

Huda kazen.

(Spominska sličica.)

Pridejo trenutki, ko se človek poglobi v prošle čase, in mu razni doživljaji kakor duhovi stopijo živo pred oči. Iz mojih doživljajev navajam naslednjo sličico:

Da, hudo kazen sem prestal; še danes me stresne. Niso pa me kot zločincu vrgli v ječo ali vkovali v železje, pa iz enega ozira je bilo vendarle nekaj temu sličnega. Moja ječa je bila tesna, zaduhla celica v vojaški bolnišnici v Kromeriju na Moravskem. Daleč leži Morava, še dokaj uric od Dunaja, toda kam bi nas ne bila ob času vojne še vse posla-

la vojaška oblast?! Kake so bile ob tem času v Moravi vojaške bolnišnice, to te nemara mič? Če bi hotel vse navesti, mi je celo »Slovenski Gospodar« premajhen, le par od lomkov predočim, da ne žalim uljudnosti. Uverjen sem, če bi ti vstopil v takšen zavod, bi kar osupnil, pologoma pa se ti bi jelo stiskati srce. Sprejet bi bil prav uljudno, kajti Moravci, kakor tudi sosedni Čehi, so povečini prijazne duše (umevno napram vojaku držijo disciplino). Tam na klopi razreš mlado lice fanta v najlepši dobi, bledo, izsušeno lice kloni nizko na prsi, videti je, kakor da bi mu bila vojna vse čute ubila, za ničesar se ne zanima, kdo ve kaj premljuje? Tik njega sedečega tovariša pa je ravno zivila in vrgla božjast, hudo ga trese siromaka, strežaj ga je položil na tla in ga drži za glavo, da si je ne razbijje na trdem parketu. Na desno v odprtji sobi vidiš na postelji umirati mladega Poljaka, v srce te mora pretresti, ko slišiš, kako hreni vsaj pokopan biti v domači zemlji, katera želja pa mu ne bo izpolnjena. Poleg njega polzavdeni Čeh prosi in prosi, češ, naj ga puste domov, da še enkrat vidi svojo maminico, tatineka in rodno halupo. To so ganljivi prizori, vzbujajoči sleheremu obiskovalcu sočutje in nebrojne solze.

In hrana? Tako pičla in borna je bila, da smo se kar spogledovali. Jaz, ki sem se za vse stvarno brigal, sem sčasoma dognal, kako brezrečno nas nekateri šarži in strežaj goljufajo. Nekega večera očitam z vso neustrašenostjo na redniku njegovo početje. Posledica mojega človekoljubja je bil zapor v temno celico, nahajajoč se v najskrajnejšem koncu poslopja. Isto usodo odmerijo tudi že bolj priletnemu Poljaku (Jakobu Terlagu). Sfrčala sva v eno temnico, vrata za nama pa so se zaklenila z dvema ključavnicama. V celici je bil samo eden slamenjak. Tjekaj se zlekneva in se to in ono dolgo pogovarjava. Poljaka lahko razumeš, in če nimaš zgolj slame v glavi, si sčasoma pridobiš vsaj površno znanje tega nam precej sorodnega jezika. Nato pa zaspiva.

Zalibog le prekratko sem se nahajal v kraljestvu srečnih sanj. Prebudivšega se, se me polasti neznosno dolgčas. »Čakaj, brate, tega neljubega strica mi boš pa pomagal ti pregnati«, sem si mislil. Krepko potresem tovariša. »Kako si srečen, ko imaš tako trdno spanje«, rečem. Dotaknivši se ga ponovno, bliskoma odtegnem roko. »Kaj pa je pravzaprav s teboj, pa ne da bi bil — se hitro vprašam? Vržem odeo, skočim po koncu in po kratki ugotovitvi doženem, da je mrtev. Z mrličem zaklenjen biti v takem ozkem krogu in na skupni postelji, ni nobena šala, to napravi povsem drugačen utis, kakor gledati jih na bojni poljani. Misel, da sem nemara že dokaj časa spal z njim, koga bi ne presunula? Konečno se mi celo solze prikradejo, spominivšem se, da je ta revje moral vsled človeške okrutnosti takorekoč iz ječe nastopiti pot v deželo pravice in boljše sreče. Kaj mi je sedaj početi?

Stopim k vratom in kličem stražo. Dobro sem čul večkratno njegovo mimohojo, toda napravil se je mutast liki judovškemu maliku (pisal se je Mihajlo Melczech). Vsi ti moji klici, spojeni zaen z gorko prošnjo, so uspevali kakor bob v steno. Hočeš-nočeš, moral sem se sprijaznit s svojo usodo. Ne samo, da me je nekakšna ozkost čimdalje bolj grebla pri srcu, tudi mraz me je lomil, da je bilo joj. Kako bi me tudi ne bil, bilo je par dni po Božiču. Z odeo je bil pokrit mrlič, da pa bi mu jo bil odvzel in se ognil, tega misem mogel.

Kako počasi mi je v tem položaju tekla dolga zimska noč, je popolnoma razumljivo. Šele v jutro ob določeni uri se mi je podarila svoboda, ubogega tovariša pa so odnesli v mrtvašnico.

Proti postopanju stražarja se o prvi priliki pritožim pri polkovnemu zdravniku (Jan Metelka), ki ga je za kazeno premestil. Mar bi mi bila izven navedene nepriličnosti prebiti eno noč pod klučem, a usoda pa mi je preobrazila to malenkost resnično v prav — hudo kazen!

Zadružna gospodarska banka d. d. Podružnica Maribor.

V lastni novozgrajeni palati, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.
Izvršuje vse bančne posle najkulantnejše. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Pooblaščeni prodajalec srečk državne razredne loterije.

Cunje, staro železo, baker, medenino, svinec, cink, papir, glaževino, kosti in krojaške odpadke kupim in plačam najboljše.

A. Arbeiter, Maribor, ulica 15.
Iščem stalne nabiralce
1025 in nakupovalce.

CIRILOVA KNJIŽNICA OBSEGA SEDAJ SLEDECE ZVEZKE:

1. Dr. Karl Capuder: Naša država (razprodano).
2. Dr. Leopold Lémar: Jugoslovanski Piemont, Din 7.—
3. Dr. Leopold Lémar: Slovenska žena v dobi narodnega preporoda, Din 10.—
4. Moj stric in moj župnik, Din 4.—
5. G. J. Whyte Melville: Gladiatori, I. del, Din 8.—
6. — II. del, Din 10.—
7. H. G. Wells: Zgodba o nevidnem človeku, Din 7.—
8. B. Orzy: Dušica, I. del Din 16.—
- II. del, Din 25.— III. del, Din 32.—
9. A. Conan Doyle: V libijski puščavi, Din 12.—
10. Arnold Bennett: Živ pokopan, Din 8.—
11. Ilamo Camelli: Izpovedi socialista, Din 16.—
12. E. R. Burroughs: Džungla, I. del, Din 18.—
- II. del, Din 14.—
13. Elza Lešnik: Šumi, Šumi Drava . . ., Din 5.—
14. Matija Ljubša: Slovenske gorice, (razprodano).
15. Erckmann — Chatrian: Zgodbe napoleonskega vojaka, Din 12.—
16. Antonio Fogazzaro: Mali svet naših očetov, Din 23.—
17. Anton Kosi: Iz otroških ust, Din 8.—
18. Dr. J. Jeraj: Kadar rože evelto, Din 8.50.
19. J. F. Cooper: Zadnji Mohikanec, Din 11.—
20. Pavel Keller: Dom. Broš. Din 22.— vez. Din 35.—
21. Gabriel Majcen: Kratka zgodovina Maribora, Din 20.—

ANTON LEČNIK, URAR - ZLATAR - OPTIČAR CELJE, GLAVNI TRG K

Največja zalogar ur, zlatnine in srebrnine, očala, poročni prstani. Kupam srebrne krome po najvišji cenai. 1501

NA NOVO!

Na novo otvorjena trgovina pletenin

Zenko Hribar

Celje, Slomškov trg 1 (pri farni cerkvi)

priporoča cenj. občinstvu svojo veliko tovarniško zalogu pletenih izdelkov, kot: **nogavice, rokavice, plereno perilo, športne telovnike vseh vrst i. t. d.** po dnevni konkurenčni ceni.

POSTREŽRA PRVOVRSTNA!

NA DEBEO 1050 NA DROBNO

Krekova posojilnica v Mariboru
reg. zadr. z neomej. zav.
Mejlska cesta 10 779

sprejema vloge po najugodnejših obrestih, vezane vloge obrestuje po dogovoru, posojila daje proti sigurnemu dvakratnemu osebnemu poročtu in na vknjižbo. Somišljeniki, nalagajmo svoje prihranke le v svojih hranilnicah, ki nam nudijo najboljšo varnost.

Ljudski posojilnici v Celju
registrirani zadrugi z neomejeno zavezjo
Cankarjeva ulica štev. 4
poleg davkarje (poprej pri „Bem volu“), kjer je najbolj varno naložen in najugodnejše obrestuje
Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama
Posojila po najnižji obrestni meri

Nalezljivi katar v nožnici!

V zadoščenje sem slišal, da »Bissulin« na domeni stalno hrvarstvo učinkuje in nalezljivi katar že dve leti ni nastopal s svojimi slabimi posledicami.

Zivinodravnik Dr. H. Berliner Tierärzt. Wochenschrift 1915, Nr. 36.

»Bissulin« se dobi le na odredbo živinodravnika.

H. TROMMSDORFF, CHEM. FABRIK, AACHEN.

Zastopnik: »Lykos«, Mr. K. Vouk, Zagreb, Jurjevska ul. 8.

DOL

obvezno in spregle-
dajte vendar enkrat,
da je samo Vaš do-
bleček, ako še danes
kupite dopisnice za
50 para in pišite takoj
po vzorce od sukna in kamgarna za moške
obleke, razne volne za damske obleke,
belega in pisanega platna, cefirja, barhenta, flaneja in sploh
vse manufakture na veletrgovino R. STERMECKI,

CE-JE, št. 24, kjer je izbira velikanska, kvaliteta izborna in
cene čudovito nizke. Naročila čez 500 blju poštales prosto.

232

Sprejemam vsakovrstne kože kakor:
goveje, telečeje, kozje, pasje in svinjske
v navadno delo in tudi v izdelavo na

BOKS.

1610

Kože se pristno izdelajo in tudi raču-
nanje po tako znižani ceni. Cenjenemu občinstvu se priporoča tvrdka

**KAROL KIRBISCH, usnjarna
Sv. Trojica v Slov. Čgoricah**

Denar naložite

najboljše in najvarnejše
pri

**Spodnještajerski ljudski posojilnici
v Mariboru**

Stolna ulica 6 r.z.z.o.z. Stolna ulica 6

Obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po

6%

na trimesecno odpoved po

8%

KMETOVALCI POZOR!

Kar je bilo nekdaj, to velja tudi danes. Uporabljajte staro,
vsestransko preizkušeno sredstvo redilini pršek za

živino posebno za presiče:

ZAKONITO ZAVAROVANA ZNAMKA.

, M A S T E L I N “

Samo poskusite in prepričali se boste! Dobri se v vseh
trgovinah na deželi in v glavnih zalogah

1630

A. KOSEC, MARIBOR

NAJVEČJA MENJALNICA!

NAKUPOVALNICA

Vsakovrstnega žita fižola i. t. d. in zalog
moke mlina „Cakorec“ - Zaloga soli.

GLEJTE NA FIRMO

1620

FRANC GROBELŠEK
MARIBOR, Aleksandrova cesta 57-57a

Prosimo prečitajte ker je za vsakogar jako važno!

„EDEN ZA VSE, VSI ZA ENEGA.“

„Ljudska samopomoč“ PODPORNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO V MARIBORU

sprejme

do preklica vse zdrave osebe od 1. do 50. leta brez razlike stanu
in spola in izjemoma samo še do 31. decembra 1927 vse nad 50 do
80 let stare zdrave osebe.

„Ljudska samopomoč“ izplača
po smrti člena postavnim dedičem oz. upravičenim osebam pod-
poro, ki iznasa tolikokrat po 25 para, ozir. 1—2—5 Din, kolikor
ima društvo, ozir. oddelek članov in sicer največ do
1.000.— Din v oddelku A, za mladoletne po 4000 članov;
2.000.— Din v oddelku B, za odrasle po 2000 članov;
4.000.— Din v oddelku C, za odrasle po 2000 članov;
10.000.— Din v oddelku D, za odrasle po 2000 članov;
16.000.— Din kdor pristopi obenem v oddelek B, C in D.

Za to podporo plačajo vsi člani prizadetega oddelka poleg en-
kratne majhne vpisnine za vsak slučaj smrti posameznega člana
v oddelku A 25 para, v oddelku B 1 Din, v oddelku C 2 Din in v
oddelku D 5 Din posmrtnine.

Vpisnina znaša 12 Din do največ 86 Din, plačljiva tudi na obroke.
Ako želite vašim bližnjim za slučaj smrti hitro in izdalno pomoč,
ne odlagajte s pristopom v to dobrovorno društvo, ki se je usta-
novilo navdušeno po prislovici »Danes tebi, jutri meni« v blagor
vsega prebivalstva Slovenije.

Zahtevajte torej še danes zastonj pravila in pristopno izjavo iz
drustvene pisarne v Mariboru, Aleksandrova c. 45 II.

Poverjeniki, oz. posredovalci se sprejmejo za vsak kraj Slovenije.
Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!
Koncem novembra 1927 nad 1200 članov. 1580

BLAGO ZA ŽENINE IN
NEVESTE, HLAČEVINA,
PLATNO, SVILENI ROBCI
i. t. d. se dobijo po najnižih
cenah pri 1575

I. Trpin - II - Maribor
Glavni trg 17 Glavni trg 17

IZSLA JE
BLASNIKOVA

VELIKA PRATIKA

za prestopno leto 1928,
ki ima 366 dni.

VELIKA PRATIKA je
najstarejši slovenski kme-
tijski koledar, koji je bil
že od naših pradedov naj-
bolj vpoštevan in je še
danesh najbolj obrajan.

Letošnja obširna izdaja se
odlikuje po bogati vsebini
in slikah.

VELIKA PRATIKA je
najboljši in najcenejši dru-
žinski koledar.

Dobi se v vseh trgovinah
po Sloveniji in stane 5 D.
Kjer bi jo ne bilo dobiti,
naj se naroči po dopisnici
pri 1865

J. Blasnika naslednikih
tiskarna in litografski zavod

LJUBLJANA, BREG STEV. 12

Nogavice in druge pletenine iz-
deluje po najnižih cenah ter
daje pouk o pletenju Strojno
pietarstvo N. Groeger, Ormož
ob Dravi. 801

Slivovka, 2 polovnjaka, in vi-
no 4 polovnjake, se proda. —
Eberhard, Poličkava 1, Jare-
nina. 1603

Cenjeno občinstvo vljudno opozarjam, da sem
na Grajskem trgu postavil eno najmodernejših
sesalk za bencin in je ta z natančnim merilom in
kontrolo skoz vidna okna kakor Filtrieraparatom
opremljena. — S tem, da bom najpozornejše in
solidno vsem postregel se priporočam z odlič-
spoštovanjem

Svoje veliko izbiro
damskih klobukov
priporoča ponajnižji
cen! Mary Smolniker
modistinja Celje, Palaca
Prve hrvatske
štetionice. 1024

Mesari! Stenska dvigala za
klavnic, mesoreznic, kloba-
sarice, sekire-mesarice, nože,
bruse, ostrila za nože, stiskal-
nice za ovirke nudi najceneje
Fr. Stupica, železnina, Ljub-
ljana. 1622

Priporočam bogato zalogu vsa
kovrnih ur ter srebrnih in
zlatih predmetov po zelo zni-
žanih cenah: tvrdka A. Stojec,
Maribor, Jurčičeva ulica 8. —
Popravila ur, zlatnine in gra-
monfonov se izvršijo dobro in
poneni. 1625

Koks vseh vrst in najcenejše:
Branko Mejovšek, Maribor,
Tattenbachova ulica 13. 1608

Slivovka, 2 polovnjaka, in vi-
no 4 polovnjake, se proda. —
Eberhard, Poličkava 1, Jare-
nina. 1603

Kovači pozor
Angleški koka, ostrovski pre-
mag, bukovo oglje se kupi na
cenje v glavni zalogi veletr-
govine z železnino Hans And-
raschitz, Maribor, Vodnikov
trg. 1417

Vi
iščete
zastonj

trgovino, kjer
bi se boljše in ce-
nejše kupilo kakor pri

Franc Kolerič v Apačah

Zimsko blago ki je še v zalogi se bo globoko
pod dnevno ceno razprodajalo. 1569

REKLAMNE CENE za Božič.

Velika izbira galanterije, igrač, ženskih ročnih torb, gra-
mononov in okraskov za božično drevo.

Trgovina igrač in
galanterije

F. König - Celje.

SUKNO, kakor vse
drugo zimsko in letno manufakturno
blago, kupite najceneje

pri „Solncu“

Oglejte se pred nakupom veliko za-
logo, in prepričali se boste, da je blago
trpežno in cena nizka. Za obilen obisk
se priporoča

ALOJZIJ DROFENIK
Celje. Glavni trg 9 1394

IVAN KRAVOS, MARIBOR,
Aleksandrova cesta 18
Slovenček trg 6.

Opreme in potrebujočine za ke-
jole, polni kovčegi, torbice, us-
nati izdelki, gamaše, ovratni-
ki in nagobniki za pse itd.

Gonilni jermenji.

Sedaj je čas, da si zagotovite
prihodnje leto obilno sadja.
Škropite z Arborinom, ki ga
proizvaja tvrdka Chemotech-
na, Ljubljana, Mestni trg 10.
1540

Izkušeni mlinar išče službo.
Kje, pove uprava lista. 1624

Kože od divjačine

zajče, lisice, kunine, dihurje itd.
kakor tudi vse vrste surovih kož
kupuje po najviših dnevnih cenah

Makso Tandler, Zagreb, Boškovičeva ul 40

Brzojavl: Tauria Zagreb. 1553 Telefon 13-89

AUG. ŽLAHTIĆ

Razpečavanje amerikanskih mineralnih produktov in kemikalij,
Maribor, Slovenska ulica 2

BOŽIČNA PRILOGA „SLOV. GOSPODARJA“.

Fr. Kotnik:

Polaženik.

(Iz kroga božičnih običajev pri Srbih in Hrvatih.)

Srbi in Hrvati so ohranili veliko več božičnih običajev, kakor mi Slovenci, ker tam dolgi vpliv moderne kulture, ki skuša vse zenačiti, še ni tako velik, kakor pri nas, kjer je zemlja odprta vplivom s severa in juga.

Pestri in starodavni so božični običaji pri naših južnih bratih.

Ceboš v novem letu srečen ali nesrečen, to je odvisno od človeka, ki pride prvi na Božič v posete. Pri nas pomeni nesrečo v novem letu, če pride stara ženska prva na obisk. Zato si nekatere hiše naroče mladega fanta ali dimnikarja, da pride na novo leto zjutraj prvi čestit. Starim ženskam ponekod še vrat ne odprejo. To pa ni samo na deželi običajno, celo mestne družine na novo leto ne odprejo mlekarici, če je stara. Le mladenič prinaša srečo!

Slično je pri Srbih. Nekateri prepuste prvi obisk na Božič slučaju in se vesele, če pride zdrav in priden človek prvi v hišo, večinoma pa naroče že prej lepega in zdravega fanta iz sosedstva ali sorodstva. Pred njim ne sme noben tuječ v hišo, celo pop mora do tega časa čakati v hlevu. Ker si tudi nobeden noče naprtiti sumnje, da bi bil vzrok nesreči v novem letu — posebno velja o ženskah, da prinašajo nesrečo — si nobeden ne upa prvi vstopiti v tujo hišo. Če je sila, poklicajo začeljene osebe iz hiše. Prvi obiskovalec se imenuje polaženik, ali polajnik, tudi polaznik, položajnik, položenik (v Slavoniji), položnik ali položajnik (na Hrvatskem). Beseda prihaja od glagola »polaziti« (obiskati, obiskovati, priti). Stopiti mora z desno nogo čez prag in ne sme priti pravnih rok. Zato vstopi z večico ali že pripravljenim drvom v hišo ter raztroši peščico žita na družino. »Kristos se rodi«, pozdravi, oni mu odgovore: »Va istinu se rodi. Po tem pozdravu vrže tudi gospodinja nekaj žita nanj. Nato stopi k ognjišču (ki je seveda odprt), podgrene ogenj ter izreče blagoslov isker, n. pr.: »Koliko varnica, koliko ovaca, novaca, jariča, piliča, klasate senice, muške dečele, telaca, surih svinja, crnih koza, a najviše života i zdravlja! — kolikor isker, koliko ovc, novcev, kozličev, piščet, klasaste pšenice, moške dece, telet, sivih prašičev, črnih koz, največ pa živiljenja in zdravja.

Nato visoko vzdigne šibo ter želi, da bi žito in konopljje tako visoko zraslo. Večinoma potisne tudi badnjak naprej, ga poljubi, polije z vinom ter postavi nanj kako dario. Nato še poljubi vso družino. Prineseo mu stol ali blazino, katero pa skušajo vstran potegniti, da polaženik pade na tla — tako debele snope hočejo ob žetvi valjati. Nato mora delj časa sedeti, da tudi koklje, ki valijo, dobro sede. Obesijo mu kožuh, plašč ali odoje čez rame, da bi tudi smetana na mleku bila tako debela. Nekateri mu privesijo tudi kodeljo zadnjega prediva okoli glave ali života.

Polaženik je ves dan gost pri hiši, gotovo pa mora biti pri glavnem obedu. Tedaj lomi z gospodarjem praznični kruh. Gospodar mu govori svečano napitnico. Radi vidijo, da polaženik dosti pije in da postane vesel. Ko odhaja, ga bogato obdarjuje. Dobi nogavice, rokavice, prediva in tudi kolač, ki je nalač zanj specen.

Če je hiša v novem letu srečna in blagoslovljena, potem ostanejo tudi v prihodnje pri istem polaženiku, drugače pa poskusijo z drugim.

Ti običaji so v osredju srbskega ozemlja najbolj ohranjeni, proti jugu, v Macedoniji, in na Hrvatskem pa so že obledeli.

V raznih krajih se vrše običaji na podoben način, ali pa malo drugače.

V Sremu: Med tem, ko polaženik govori blagoslov, ga obsuje gospodinja z žitom. Njemu na čast zapojo posebno pesem: »Polaženik, bodi nam vesel.« Po polnoči ga razvesele z bakljado, mu podarijo okrašen kolač ter ga pevajoč spremijo domov, kjer vse pogosti. Pri katolikih v Sremu pride polaženik že dan poprej ob treh zjutraj ter želi srečen badnji dan, mnogo srečnih in zdravih let ter mir božji. Tako se mora vsesti pod mizo, da kure dobro nesejo. Darujejo mu pletenico s srebrnim novcem. Polaženik mora biti vesel, da je tudi vse leto veselo.

Tudi v naših Halozah imamo še spomin na polaženika ali polaženico. Za novo leto naroče mlado deklico iz sosedstva, ki pride novo leto voščit. Ta deklica zleze pod mizo, se vsede in vošči od tam veselje in zdravje. V Halozah večja deklica, a mlaada mora biti; le taka prinese srečo ter zdravja v hišo.

Drugod pri nas pride na Lucijino zgodaj zjutraj, preden je še družina vstala, »polažar« in živini položi (Pajek, 93). A ta je ocvidno od »polagat«.

Tudi Bolgari imajo polaženika, ki se imenuje paleznik, spoleznik, poljepšnik, poodnjak ali poožnjak, in ki pride 20. decembra na »Ignaž-den« ali »poljazov den« ter vošči srečno novo leto.

Prvi obiskovalec na Božič je nosilec magijskih moči, ki jih skušajo izkoristiti za pomnožitev živali in obroditve setev. Običaji s polaženikom so nastali iz novotetne misli, iz verovanja na srečo prvega srečanja in na moč blagovslova.

Pri Srbih prihaja že o Božiču, ker se je z Božičem pričelo novo leto.

Matija Malešič:

Drenov cepič.

Tone počasi in tiho vstane in počaka ob zibelki. Ko vidi, da je Tonček trdno zaspal, se pretegne. Pa pogleda po sobi, kot da išče, česa naj se poprime in kaj naj začne s svojim dolgim časom. Mimo Tončke v koto pri jaslicah nagle švigne pogled. Kot da se boji, prošnje v njenih očeh! Po prstih do peči; potiplje, če je vroča; obstoji za hip, kot da težko, težko premišlja; zgrabi klobuk, vrže zimsko suknjo na rame. Ko da se je hipoma domislil, da je pozabil v hlevu gorečo svečo — je že na veži. Zaškrpljejo vežna vrata, koraki ne hite v hlev, po snegu škripljejo tja proti hiši za ovinkom. Hiti Tone, ko da mu gori pod nogami. — Hiti, hiti.

Kakor že toliko in toliko večerov, kakor zadnje tedne večer za večerom, prav tako danes. Tudi danes, celo danes. Pa je upala Tončka, da vsaj danes ne pojde. Pa je bila dobra, dobra z njim ves dan. Pa je ni razumel, o, ni razumel. Hiti, hiti proti zidani hiši za ovinkom, ko da se boji, da ga pokliče nazaj in poprosi, naj danes ostane doma. Ali se res boji, zato tako hiti? Je razumel, pa gre vseeno? Tako daleč je z njim?

Tončki gre na jok. Luč v kozarcu pred jaslicami noči in noči mirno goreti. V stenu čvrči, dušica plava nemirno po olju. Tončka privije petrolejko na mizi in upihne luč v kozarcu pred jaslicami. Otrne s prsti sten in ga popravlja v dušici. Le zakaj tako neprijetno čvrči in nemirno gori luč danes, v tej sveti noči, ko dihajo nebesa na zemljo mir, veselje in ubranost?

Kane solza iz Tončkinih oči v kozarec z vodo in oljem. Zatisne si z rokom oči in si izbriše solze. Še bolj bode čvrčala luč na olju, če bodo plavale solze po njem. Tako hudo, hudo je Tončki pri sreu, ko ne more biti hudo nikdar in nikjer na širnem svetu nikomur v tej sveti noči.

Marija, ki si to poč toliko trpela, pa se je tvoje trpljenje spremeno v veselje, ko si položila detece v jasli. Marija, zakaj nisi uslušila Tončke, ki te je ves dan na tihem prosila: Naj ostane danes doma, vsaj danes naj ne gre . . .

Cvrči, čvrči lučka, nemirno plava dušica po olju, bega plamenček po pastirčkih. Pa je lepo otrnila sten. Kaj je morda preveč vode na dnu, premalo olja po vrhu? Vselej je vila toliko vode ko danes, vselej prilila toliko olja, vselej je gorela luč mirno in ni čvrčala.

Čvrči lučka, čvrči, čvrči. Tončko čvrčanje zbada v tej tesni tišini in žalosti. Kako bi, le kako bi popravila luč, da ne bi čvrčala?

To čvrčanje je neznosno. Tončka ga ne prenese:
To čvrčanje . . .

Tončki omahnejo roke, ki so posegle po luči pred jaslicami. Sesede se na klop. Vso pretrese. Trepeta.

Saj . . . saj to čvrčanje pomeni . . . Pomeni: duša v vicih trpi, po pomoči kliče. Da je li ne takoj prišlo na mizo! Pa hoče, norica, s svojimi rokami odpraviti čvrčanje: pahniti trpečo dušo v vicih v še hujše trpljenje . . . z rokami, norica! — Ne z molitvijo . . .

Pa za katero dušo v vicih naj moli? Katera duša trpi in potrebuje njene molitve?

Ko v hiter odgovor zaropoče nekaj v hlevu. Ali je butnila krava z rogom ob jasli, ali . . . ali . . .

Tončki zastaja kri po žilah.

Znamenje! Znamenje!

Tašča . . .

Tašča, ki so jo pred tedni odnesli iz te sobe na pokopališče. Njen duh je prišel pogledat. Saj hodijo to noč nazaj duhovi . . . Pripovedujejo tako . . .

Vsa trda je Tončka. Široko odprte oči strmijo nepremično v vrata. Ko da čakajo, kedaj se sama od sebe na stežaj odpro.

Ni doma Toneta. Gre in jo pusti samo. O, že vse te tedne, večer za večerom, je sama, s strahom v srcu . . . Strah pred taščo . . . Nikdar večji strah ko danes. Saj danes se vračajo pogledat na domove . . .

Jezus, na damašnji dan rojeni, daj ji večni mir in pokoj! —

Ne odpro se vrata. Kaj le čakaš, kako le misliš, Tončka? Duhovi pridejo skozi zaprta vrata, skozi zidove, skozi šipe po oknih.

Kaj ni nekdo v sobi? Kaj ni zavelo nekaj hladnega od vrat?

Krikne Tončka, siloma se odtrga s klopi in omahne hčerkice na posteljo. »Tončka, hčerkica, prebudi se! Čuj z mamico, da je ne bo strah same . . .

Zaspano pogleda hčerkica mamico, zaskeli jo luč v oči, obrne se v steno in zatisne oči.

Nekdo je v sobi. Je, je, je!

»Daj ji večni mir in pokoj, večni Bog!«

Ne odide tisti iz sobe. Vse bolj ga čuti Tončkino srce, skoraj ledeno ga občuti. Kaj se huduješ, duh, ki si v življenju tako ljubil malo Tončko, da je iskala mati v stiski pri njej pomoći in jo prebudila?

Gospod, daj ji, daj ji večni mir in pokoj, ranjki tašči!

Pokne nekaj v omari. Morda ob nje . . .

Tončka se sesede ob zibelki . . . Sinček, Tonček . . .

Cuj . . .

Zajoče Tonček ob krčevitem stresljaju. Vzdigne ga iz zibelke z odejo in pernicu ter pritisne k sebi.

»Da veš, zlatek, kako je mamici hudo . . . Pa ni, ni toliko kriva, ko misli tvoj atek . . . Kakor misli tvoja stara mati še na onem svetu . . . Tista jajca, ki jih je hotela stara mati imeti zase in prodati . . . Pa tiste kokoši, ki jih je hotela odnesti k tvojemu stricu . . . O, čemu še je upirala temu in jih ni pustila po volji? Srček moj, mamica je bila prava gospodinja, ne stara mama! Za hišo je moral skrbiti, tako hudo pa ni mislila. Pa kdo je slutil, da bode tako naglo pobralo staro mater, da ni do prave sprave prislo?

Čvrči luč, joče, joče Tonček. Njegov jok je preprodil tisto strašno iz sobe.

»Lačem si, ubožček . . .« — Tončka sede z njim k peči. Odleže ji. Premisli: Še nate, sirotek mali, pozabi naš atek, ko sedi pri kvartah v tisti zidani hiši za ovinkom. — Oče je, mož je, pa sedi med fantalimi, ki nimajo skrbi. Edini oženjen, ki se druži z njimi. Pa če je kdaj prej zahajal med nje, sedaj bi ne smel. Pa vsaj s tistim zopravnim Jankičem bi ne smel sedeti pri isti mizi. Saj ve o njem, kako je gledal včasih za njo in se ji vsiljeval. Pa nima toliko ponosa v sebi? Pa da so mu kvarte in fantovska družba več kot si, sinček, drobčani, več ko ti, zlatica na postelji. Pa da mu je Jankičeva družba več ko tista, ki je prav tega Jankiča odbila, da poveša pogled, ko jo sreča. Pa ga ne strezne, ko se cel dan potika brez cigarete. Nima je s čim kupiti. Misli si Tončka, kako je bilo prejšnji dan pri kvartah tam v hiši za ovinkom. Ni vesela igrače, ki jo včasih kupi Tončki. Ve, s kako pridobljenim denarjem je bila kupljena. Ah, pa so redki, redki dnevi, ko je malo boljše volje in se baha z boljšimi cigaretami in kupi hčerkici igračo. Kam pelje pot, Tone? Zakaj, zakaj si začel, kar si fant smel, kar mož ne smeš? Pa še ženo kričiš, ki bi padla na kolena pred teboj in te prosila: Nehaj! Imej usmiljenje z menoj!

Tončka vzdihne. Ko z iglo jo zbole spomin: tiste dneve po materini smrti ni skoro nič govoril, mračen in potret se je vlačil po hlevu in okoli hiše, v sobi ni imel obstanka. Rad je imel ranjko mater. Pa je neki večer jezno potisnil klobuk na oči in odšel trdih korakov. Več ko pol noči je v strahu in skrbeh prejokala Tončka. Ko se je vrnil, je puhtel iz njega smrad po dimu in vinu. Drugi večer ga pa je prestregla: »Ne hodi, Tone! Strah me je same . . .« — Že veš, zakaj te je strah! Sirov in zadirčen glas, da ga je karpašno pogledala. Ali je res to izrekel Tone? Pa je potrdil isti glas: »Kaka si pa bila z ranjko materjo? Toliko da ni rekel: »Ti si jo pahnila v grob!«

Ni lačen Tonček. Joče, joče, davi se v joku, ves rdeč je v obrazek. Čvrči, čvrči lučka pred jaslicami in je vsa nemirna. Zamolklo nekaj zaropoče v hlevu. Kakor prej.

Zdaj, zdaj bo stopilo zopet skozi zaprta vrata tisto prestrašno v sobo in bo dušilo, dušilo in bičalo . . .

»Marija, ki si toliko pretrpela to noč, pa se ti je tvoje trpljenje spremeno v veselje . . .« Tončka zabega s sinčkom proti jaslicam ko po pomoč.

Nekdo jezno in sirovo butne ob večna vrata.

Tončki zastaja sapa. »Marija, trpeča Marija . . .«

S hrupom se odpro večna vrata. Tončki se megli pred očmi. Pritisne se k zidu, boji se, da omahne s sinčkom.

Koraki po veži.

Hipoma se razjasni Tončkin obraz. Tonetovi koraki! Tone!

Ne more se premagati Tončka. Pogleda na Mater božjo v jaslicah in reče glasno:

»Marija, ki si to noč toliko pretrpela, pa se ti je trpljenje spremeno v veselje, hvala, hvala ti!«

Mrk in mračen je Tone, ves zaripel v obraz, iz oči mu svigajo bliski.

Tončka v preveliki sreči ničesar ne opazi. Da je ledoma, da je le doma! Marija, kako si dobra! »Atek te poziblje, zlatek! Tako lepo, ko zna le atek! Da boš zaspančkal ko angelček.« In položi sinčka v zibelko in ga odeva.

Tone stoji ob peči in gleda v tla. Ko da ne čuje žene in sinčkovega jaka ter ne misli na zibanje.

hrga na njegovem koncu bi razbila kamen, nikar človeško rebro ali črepino.

Veka, veka sinček v zibelki. Oče je pozabil na zibanje.

Tisti cepič . . .

Sinček je nevtolažljiv. Oče sleče zimsko suknjo in vrže klobuk za peč. Ziblje, ziblje, ziblje sinčka in mu gleda v rdeč obrazek. Da ni obolel?

Tončki zveni božična pesem po ušesih, nehote ji sili iz ušes na jezik.

Enakomerno diha sinček v zibelki. Oče obsedi ob njem ko po navádi, da ga pozible, če še ni njegovo spanje trdno.

Pa je trdno zaspal malček.

Tisti drenov cepič za hlevnimi vrati, tisti cepič bo danes izginil izza vrat.

Švigač bliski in Tonetovih oči. Čakaj, gobezdalo napihnjeno! Dosti dolgo si izzival in iskal, kar te čaka!

Tam za okroglo mizo v zidani hiši za ovinkom sedi, pijan je, pozna se mu. Oblasten je, prepira se, kvarte meče na mizo, da se čuje v vežo. Tone mu je zlepa in v miru rekel, naj se umakne z njegovega mesta in pusti njega k mizi in v družbo in h kvartram. Pa je vzrasel objestnež: »Če si dosedaj držal krila tiste svoje . . .« Toneta kri v glavo: »Ti molči o tem in njej!« Tone že vihti stol v roki. Pa mu ga je izbil gospodar iz rok. »Kaj ne vidiš, da je pijan?« Tone je sikal, še po gospodarju bi udaril, da mu ni boter. Tak boter! Toneta s silo iz hiše in vrata za njim zakleniti — Jankič pa sme gobezdati nekaznovano za mizo, kar se mu poljubi . . .

Vstaja Tone. Naj je bila Tončka včasih proti ranjki materi osorna — tudi tašče so včasih sitne, pravi boter — naj je, kakršna je — Jankič je bil deveta briga, to ve Tone. Ne boš, Jankič Žena je žena!

Po tisti drenov cepič misli stopiti Tone, pa ga na vratih prestreže žena s čajem.

»Pogrel te bo! Še na veži je mrzlo, nikar zunaj!«

Nicesar ne reče Tone. Premisli, koliko časa bodo tisti v zidani hiši za ovinkom še sedeli pri kvarthah. Zunaj je res mrz, da poka, v takem mrazu čakati za plotom ni vabljivo. In sede k čaju. Žena sede k peči. Tone ji kaže hrbet. Noče, da bi mu videla v obraz.

Molčita. Čaj je vroč, vroč, da bi se Tone opekel, če ne bi pihal vanj in ga le v skromnih požirkih srebal. Žena ga je vesela, četudi ne govorji. O, kako vse drugače ko prej, je sedaj v sobi. Glej, še lučka pred jaslicami ne čvrči več, kako se je lepo razgorela! Kako lepo, vse lepo, ko je Tone doma. In se domisli Tončka orehove potice, ki jo je mislila načeti šele jutri. Pa je odreže kos in ga postavi na krožniku pred Toneto. »Prigrizni!«

Ve Tone, da je mislila potico načeti šele jutri. Skoro bi se spozabil in jo pogledal z začudenjem. Pa zmaga trma in je ne pogleda.

Vroč, vroč je čaj in velika je skodelica. Sreba, sreba počasi, prevdarno in previdno sreba Tone čaj. Prigrizne potice.

Zvene božične pesmi Tončki po ušesih. Mirno sopeta hčerka in sinček, ko dva angelčka sta. Tako lepo ni še nikdar gorela lučka v kozarcu, ko sedaj, nič čvrčanja, niti rahlega ne.

Sveti večer . . .

Nekdo teče po poti mimo hiše. Naglo, ko da mu gori pod nogami.

Tone odloži skodelico s čajem in prisluškuje.

Oba tečeta za prvim. Naglo, ko da jima gori pod nogami.

Tone vstaja.

Več jih teče za temi tremi. Naglo, ko da jim gori pod nogami. Brez besed tečejo.

Tone skoči v vežo, da pogleda, kaj pomeni ta nenavadna, tiha dirka.

»Posvetim ti,« hiti Tončka z lučjo za njim.

Vidita po cesti bežče moške, spoznata ne nobenega. Po poti od hiše izza ovinka, odkoder so prihiteli, jim ne sledi nihče več.

Tone je neodločen na poti. Morda kje gori in hite gasit? Ni nikjer naokoli svetlega ognjenega žara. Da niso tatoi? Če bi stopil do hiše za ovinkom pogledat? Drenov cepič vzame za vse slučaje s seboj. Žena mu posveti v hlev in se čudi. Kaj namerava prav s tem drenovim cepičem?

Nekdo prihaja po poti od hiše za ovinkom. Ne teče, na korakih se mu pa pozna, kako se trudi, da bi bil nageš.

Visoko nad glavo dvigne Tončka luč.

Tonetov boter.

»Po te prihajam, Tone! Niam pri roki ljudi, da bi jih razposlal, kamor jih moram. Na vse strani. Po orožnike, po zdravniku . . .«

»Jezus . . .« Tončka bi se pokrižala, da nima v rokah luči.

Tone niti do besedē ne pride. Ko v prikazen bulji v botra.

»Sprti so se, vrgel sem jih iz hiše. Zunaj tepež. Zdražbar jo je skupil. Polivajo ga z vodo, zaveda se ne. Stekel sem sem. Ne vem prav, kako je. Morda niti ne bo treba voza in spremstva do bolnice in zdravnika. Orožnikom pa moramo naznaniti . . . O, sitnosti . . . !

»Marija, pa danes, dames . . .« Tončka se vsa trese in se pritisne k Tonetu.

»Koga so . . . ?« zajedla Tone.

»Jankiča . . .«

Tončki se zamaje luč v roki, tako se nasloni na Toneta, ko da ji odpovedujejo noge. Glasu ni iz njenega grla.

»Prehladiš se, pojdi v sobo!« ji reče mož skrbno, ko da ni bilo teh tednov po materini smrti med njima.

»Ne grem brez tebe! Ne pustum te nikamor! Boter, poiščite koga drugega!«

»Saj . . . saj . . . menca boter pa sune krepko in nemilo Toneta pod rebra. »Toliko, da veš, kri neugnana! Saj nisi več fant!« In odstopica po poti.

»Tome, moj Tone,« šepeče Tončka ko v sanjah. »Danes, tak večer, pa jih bodo vklenili in odgnali orožniki . . . Onega obilivajo nezavestnega . . . Morda je mrtev . . .«

»Posveti mi,« reče Tone v veži. Vzame sekiro in preseč drenov cepič na dvoje, potem še vsako polovico na dvoje. Pa stopi k peči in vrže razsek drenov cepič na ogenj.

Vsa drgeta Tončka in ga ne razume. Čemu bi šel prav po ta cepič v hlev in ga naložil na ogenj. Saj je predognjiščem pripravljenih dosti drv, lepih kalanic.

»Sebi nisi skuhala čaja?« se domisli v sobi Tone.

Tončka vsa v sreči: »Samo zate! Izpij, še ti natočim. Sem si mislila, da boš pil morda še enega, pa sem ga več skuhala.«

»Tončka!«

Tončka se ne more premagati. Pogleda na mater v jaslicah in polna hvaležnosti vsklikne: »Marija, ki si to noč toliko trpela, pa se je tvoje trpljenje spremenilo v veselje . . .«

»Čaja si nalij, popijeva ga skupaj. Molila boš potem. Ali pa bova tudi molila skupaj.«

»Ušlo mi je, ne verjamem, kako mi je bilo hudo. In kako me je bilo strah . . . Naglo in plaho umolkne in pogleda moža. Gleda jo, kakor jo je gledal, ko sta šla iz cerkve od poroke. »Balala sem se, pa sem v strahu in žalosti molila, molila. Ko si odšel, mi je hotelo srce počiti.«

»Natoči si čaja! Kaj me nimaš več niti toliko rada, da bi me ubogala?«

Sama ne ve Tončka, kako in kaj, ali v veži ji uide glasna božična pesem.

»Molila si, praviš,« pride za njo v vežo Tone.

S plamenom gori drenov cepič, ob njegovem plamenu se greje lonec s čajem za oba.

»Saj ti nebi priznala, da nisem bila tako, o, tako uslišana!«

»Uslišana! To ti povem, Tončka. Tja — Tone pokaže s prstom proti zidani hiši za ovinkom — tja ne pojdem nikdar, nikdar več!«

Sveti večer!

Anton Leskovec.

K nam pride!

1.

Gospod Sebastijan Arko je sedel v toplo zakurjeni pisarni. Pred seboj veliko, s številkami popisano knjigo, je mrmraje sešteval in tupatam potegnil iz dišeče debele cigare. V takem delu ga zmoti služkinja, ki prinese na tasi obilno mrzlo južino. Tiho postavi Nežka taso na mizico kraj gospoda, razloži krožnike, steklenico in čašo — in se vrne k vratom.

— No, kaj je novega? — Gospod Arko je zapri debelo knjigo, jo odložil, se obrnil na stolu in pogledal k vratom.

— Nič, gospod.

— Kaj dela gospoda?

— V salonom pripravljal.

— Saj res! — No, in Janček?

— V kuhinji je — ves čas povprašuje po večeru.

— Pošljite ga sem.

Gospod Arko se prisede k mizici. Zaveže si servijeto, pogleda veče po razloženem in prične resno, premišljeno, kakor pri delu. Že pa se vrata na široko odpro in v sobo prihrumi Janček, petletni sinček, zdrav, rdečeličen edinček.

— Tata, ali bo kmalu Sveti večer? — Nasloni se očetu na koleno in mu gleda zvedavo v oči.

— Če bo kmalu? — Nocoj, čez tri ure.

— In kaj mi prinese Ježušek?

Gospod Arko se obriše krog ust in srkne iz čaše.

— Kaj si mu pisal?

Janček misli, molči, nato začne:

— Da. Pisal sem: Avtomobil, aeroplán, lokomotivo, puško, leva, tunel,

— Dosti, dosti! Še več ti prinese, kajti Ježušek je bogat, bolj bogat, nego ti misliš. Le priden moraš biti.

Trkanje na vrata ju zmoti v pogovoru. Kdo bo to, popoldne pred Svetim večerom. Trgovec pa res nikdar nima miru.

— Noter!

V sobo vstopi mož v modri delavski obleki, v obraz zamazan, bled in shujšan. V zadregi obstane pri vratih in se molče prikloni.

— No, kaj pa Vi, Selan?

Selan stopi korak naprej, se odkašlja in spregovori s hri pavim glasom:

— Prišel sem prosit, če je mogoče, da počakate mesec dni — iščemo, ne dobi se nič, pa še žena je v takem stanju — in pred prazniki — če je mogoče, gospod . . .

Gospod Arko se nemiren obrne proti oknu. Dež in sneg nametava tam zunaj, skozi zaprta okna sili v sobo ulični trušč, v sobi pa je tako ugodno in toplo; ko bi le . . .

— Otročji ste, Selan. Na Sveti večer pride in se priporoča. Ja, ali veste, kako je to, če so delavci naročeni, pogoda podpisana, denar založen — sploh, Vam tega ne morem dopovedati. Imeli ste časa dovolj. Klet rabim s 1. januarjem zase, zato sem Vam odpovedal; pritožili ste se, nič opravili. Žal mi je, — je še kaj drugega?

Janček priskoči:

— Tatek, veš kaj, pri Selanovih imajo tudi malega fantka, moj prijatelj je Jožek.

Gospod Arko mu zapre usta.

— Je že dobro, Janček. — No, je še kaj drugega?

Selan ječja: — Še enkrat prosim, — prav lepo. — Torej nič drugega; zbogom! — Gospod Arko se nagnje zopet k jedi. Selan počaka, nato se trdno obrne in odide.

Janček stoji pred očetom in mu gleda v oči, ki so uprite v krožnik. Rad bi spregovoril, pa ne upa. Pozna očeta in ve, kdaj ne sme govoriti. V jasnih očeh se nabira, a ker ve, da jokati tudi ne sme, naglo požira in gleda.

2.

Kačkor vsako leto, mora tudi danes služkinja Nežka z Jančkom v mesto na sprehod — ti zadnji dve uri pred Svetim večerom. Doma je toliko dela s pripravami, z dresvescem, v kuhinji, da gospoda že ne čuti več nog, ne rok. — Pa je Nežka oblekla Jančka v kožušček, mu obula tople snežene čevljčke in hajdi ž njim v mesto, k Izložbam, v cerkev. Skrbno se ogiblje trga, kjer prodajajo božična drevesca, da Janček v svoji radovednosti menda ne bi šel predaleč.

Bila sta že v dveh cerkvah, pregledala nešteto izložb, krmila v parku ptičke z drobtinicami — ali ti dve ura nimata konca.

Končno zapazi Nežka prijateljico Micko, ki v podobnih zadregah postopa po ulicah. In že ste skupaj, jezička se razvozljata — ni več mraza, ni mokrote. Janček pa stoji zraven tih in se dolgočasi.

Kar ga nekdo pocuka za kučmo.

— Jožek!

Res, Selanov Jožek stoji tu in še par drugih malih. Najrevnejši je med njimi. Nožice tiče v prevelikih, pošverdranih čevljih, tudi suknja je predolga, je težka, a ne greje. Vendar velike temne oči ne zrožijo žalostno. Tudi lica, razgreta od teka in krika, žare živo.

— Kaj ti prinese Ježušek? — Janček gleda rado vedno v Jožka.

— Meni? Jabolk, pa fig, in pa konja in toplo obleko, svilenčni in . . .

— To nič. Poslušaj zdaj, kaj prinese meni!

— Tebi? Tebi ne prinese ničesar!

V drugem koncu temačnega prostora pa čepijo ob motjem svitu sveče tri kodraste glavice in žarečih oči strmijo v čudo pred seboj. Na nizkem zaboju so postavljene jaslice: mah, pastirčki, Betlehem, hlevček. V hlevčku na slami Deč in Marija in sv. Jožef in še voliček in osliček. Poleg otrok leži koza in ž njimi vred zvedavo gleda in pričakuje . . .

Pričakuje — kaj? Stene so temne in prazne, na mizi trd hleb kruha, no da, tako je vedno. A nocoj, nocoj pride Ježušček in ž njim svetloba, topota in darovi, darovi. Ampak zdaj je že zgoda in je treba moliti.

Polglasno govoriti mati, oče pa gleda v tla in ne odgovarja. O praznikih je revščina dvakrat bridka, a čudeževni več . . .

Kar se mati zgane: Ali ni potrkalo na vrata?

Res, spet se začuje lahno trkanje, enkrat, dvakrat. — Zdaj so slišali tudi mali in prišli v vprašajočimi očmi bliže. Ježušček? Potrka še tretjič, zdaj že glasnejše. Oče vstane, stopi k vratom in odpre.

Nekaj malega, v kožušček zavitega stoji na temnem pragu in molči. Jožek, najbolj korajzen, stopi naprej in pogleda.

— Janček!

In že ga prime za roko in potegne v sobo. Oče se obrne k materi in jo vprašajoče pogleda. Mati pa mu naglo da znak, naj molči, in pristopi k malemu.

— Po kaj pa ti k nam, Janček, tako pozno in sam? —

Mali Janček gleda v ozadje, v svečo, k jaslicam.

— Prišel sem, ker k Vam pride Ježušček, vi imate kožo, Vi imate hlevček . . .

Štiri glavice zro v jaslice in poslušajo že tretjič prelepo zgodbo betlehemske noči. Mati čita iz zgodb, oče sedi v temi in tudi posluša . . .

Zdaj bo pa res treba domov, Janček, v skrbi bodo!

Janček odkima: — K nam Ježušček ne pride, pri Vas je. Ne grem, ne grem, lepo Vas prosim, pustite me, da ga gledam in grejem še jaz!

Ker si mati ne ve pomagati, prigovarja očetu, naj gre vsaj in sporoči Arkovim. Oče pogleda strogo, stopi po kleti semintja, nazadnje se ustavi: Tja gor nikdar več! Vrgli so nas na cesto, kaj so mi tu ljudje še mar?

Tako se odloči mati, da ogrne v naglici obnošen in star plašč in potiho izgine skozi vrata.

Njeno sporočilo je udarilo med Arkove kakor oznanilo angelov v Sveti noči. V hipu sta bila gospod in gospa oblesen, še nagla zahvala stražniku, ki je prišel poročati in pozivedovati, in že sta zdrčala s Selanko po stopnicah v klet.

V zadregi stoji Selan ob strani in gleda, kakor Arkova poljubljata sinčka in mu prigovarjata. Zastonj! Ne gre in ne gre. O, on je slišal, kako je oče dopoldne govoril, da pride v klet fabrika. Potem v hiši ne bo več hlevčka in Ježušček se je izogneg za vedno. Tu ostane Janček, da straži betlehemske hlevček in ga ne prepusti nikomur, tudi očetu ne.

Gospod Arko molči in se obrne počasi k Selanu:

— Mogoče se bo pa le dalo narediti, Selan. Res, iz te kleti morate. A domislil sem se že opoldne, zakaj ste sploh tako naglo zbežali? Imam v dvoriščem poslopju vendarle še dva prostora, ki bosta za silo, no, dosti boljša od kleti. Takoj po Novem letu pripravim in se preselite . . .

To noč je Ježušček s posebno bogatimi darovi obiskal tudi one, ki tega niso pričakovali. Taka darila so najlepša!

Po širnem svetu pojejo zvonovi in v trepetajočem nočnem zraku se njihovi glasovi prepletajo v veselo petje angelov, ki oznanjajo božično vest v palače in koče, v mesta in vasi:

On prihaja — nosi mir — k vsem!

— — —

Januš Golec:

Posvečuj Sv. noč!

V Obsotelski dolini je ta-le navada: ako je zasačil kdjo lisico in nočišču za kure in jo pobil, si je navezal žival preko hrbita, v roko canjo in je pobiral krog po hišah: jajca ter špeh. Zvitorepka je morala biti iz oči v oči ubita, ne ustreljenja kje na lovišču. Gospodinje obdarju junaka nad uničevalko kurjega življenja bogato. Ako je prehodil domač ter sosedno župnijo, je nabral jajce in masti preko domače potrebe za prodajo. Pravice pravkar omenjenega prosjačenja se poslužujejo le bolj revni bajtarji in mali posestniki.

Nebodigatreba Polutnikov Anzlüh je stopil pred desetletji in našo hišo s preko rame navezano lisico ravno predbožični teden. V roki je tiščal prostorno canjo in ob strani mu je bingljala vreča za špeh. Spustil se je na klop za peč, vrgel zver po tleh in začel zgodbo njene smrti. V noči mu je drznica izpodkopala kurnik in se lotila kurjadi, ki je zagnala iz strahu pred smrtnjo pod zobni šunder, da je bilo joj! Vzbujen iz spanja je skočil po koncu, uganil pravo, zadelal s kamnom v kurnik izkopano luknjo in hajdi z batom nad tatico. Komaj in komaj jo je v neustrašenosti zagrabil v kotu za rep, jo dvignil kvišku in prosto v zraku jej je izbil življenje z udarci s kijem.

Med to dolgo Anzlühovo povestijo o boju z lisico je prišepala k stari materi naša stara Roza in jim pošepnila:

— Za pet ran božijh, nadnevljite mu polno malho špeha! Predno je stopil v hišo, je pregledal celo dvorišče in pred vsem dohod do onega prostora, kamor zapiram perutnino. Za Božič pitaneva purana nam bo poftal v noči, ako ga boste ozlovili s prepilim milodarom.

Pogoščen z žganjem ter prigrizkom, s precej polno vrečo in canjo je ostavil Anzlüh naš dom in krenil dalje.

Polutnik je prebival v Globoski grabi s svojo ženo brez otrok v precej podrapani kočuri. Posestvo mu je bilo tako obsežno, da bi lahko odnesel vso zemljo enkrat v košu. Bajtar je bil, a vendar se je preživil po ljudski govorici bolje nego kak gruntar. Govorili so po celi fari in še dalje, da Polutnikov Anzlüh in njegova Nežula ne otepljata samih koruznih žgancev, ampak kurja pečenka jima posebno tekne v zimskem času. Kratkomalo: bila sta na glasu, da kradeta med drugim najrajsi perutnino, ki je bila pripravljena s pitanjem za večje praznike. Sicer ni nikdo zasačil Anzlühja pri tativini, le sum je padal nanj, kadar so pred Božičem ali Veliko nočjo zginjali iz kurnikov debeli purani in gosi. Za težje delo Polutnikova nista prijemala, preživila sta se brez pomanjkanja in od tod govorice o

nepoštenosti. Vsaka župnija ima svojega uzmoviča, pri nas je bil pač Polutnikov Anzlüh in njega vredna življenska opora Nežula. S prsti so kazali ljudje na Polutnika, seve le za njima, ker v obraz jima ni upal nikdo zabrusiti: tat!

Zenske so se drznile v sodbi tako daleč, da ne kradeta Polutnika kurevine za lasten želodec: Nežula nosi nakrdeno živo blago v bližnji trg. Anzlüh se ni samo mastil, se je tudi oblačil, pušil in popival ob nedeljah, vse to stane denar. Za Polutinka je skrbela cela fara, ker sta znala vzeti čisto po skrivnem tam, kjer je bilo.

Na vrhu župnije Sv. Miklavža na Polju je skupina skromnih hišic, katerim pravijo Palovec. V Palovcu je bival pred leti in leti stari Blažek s svojo Jerko. Blažekova hišica je bila na glasu kristalno čistega poštenja in spoštovanja doma ter po sosednih župnjah. Blažek je bil iskan tkalec, Jerka je predla za večje gospodinje na hodno in prazje. Poleg čislane obrti sta bila pri sicer majhni domačiji krava in nekaj zemlje. Jerka se je še veselila slave, da je znala najbolje odebelti kuretino. Za samega župnika in notarja v trgu je pitala za pomembne dni v letu purane gosi.

Bog Blažekovini ni podaril otročjega blagoslova, pa sta si privzela rejenko, ki je bila bolj negovana nego pri gruntrjih lastne hčere. Blažekova družina je bila celo lete srečna ter zadovoljna pri delu in v zmerinem uživanju zemeljskih dobrov.

V krajih ob Sotli od njenega izvora do izliva je za večje praznike nekako v navadi od nekdaj kurja tativina. Pred omenjenimi svečanimi dnevi zapirajo gospodinje z vso čuječnostjo ter skrbjo kurnike, vkljub temu je šlo vsa leto od ust do ust: nocoj je izginil pri onih le puran, pura ali težak gosak.

Blažekovi Jerki je bila dobro znana ta grda razvada pred svetimi dnevi, radi tega je imela v nočeh skrito žlahtno perutnino na dilah nad izbo, v kateri so prebivali. Vsak večer je zmosila lastnorčno po lestvi kokoši, purana in gosi na podstrešje, kjer je imela poseben kurnik. Na glasu najboljše kurjereke ni prelivala Jerka za Božič ali Veliko noč solz radi izgina pitanega kurjeva repa. Previdnost je mati vse modrosti, tega so se oklepali pri Blažekovih in ogibali so se jih dolga leta kurji tatovi!

Onega leta, ko je romal okrog po fari z ubito lisico Polutnikov Anzlüh, je odeval dolino in hrib za božične praznike debel sneg. Ostra zima je bila in ljudje so se tiščali peči.

Na sveti večer so pripravljali pri Blažekovih jaslice, ali kakor pravimo pri nas — Betlehem. Tkalec je pribijal na trikotno desko smrečje, Jerka je puhalo prah z izlesa izrezljana Betlehema, ki je bil pri hiši že bogoznaj od kedaj. Ko je bila s smrečjem obita deska pritrjena na leseni strop, je porinil Blažek v kot še Betlehem in prepuštil kinč ženki in rejenki. Sedel je na vogel peči in poseljeval od tam razdaljo med venci, ki so bingljali s stropa nad Betlehedom. Ko je bilo okrašeno smrečje z venci, pankelci, rožicami, pozlačenimi orehi in jabolkami, je prišla na vrsto pritridlev papirnate peče pod Betlehedom.

Peča je bila vsako leto izvirno delo starega Blažeka. Na belo papirnato podlago je izrezal in izsekal iz raznobarbavnega papirja za sredino presladki imeni: Jezus in Marija. Na levo in desno od teh imen so bile rožice, sadna drevesa, ptice in bogoznaj kaj vse lepega in za božične praznike veselega. Blažekovo največje zadoščenje je bilo, ko so prihajali za božični teden sosedje in tudi drugi ljudje, ki so hvalili Betlehem in predvsem vsako leto družgačno pečo.

Ko je bila z žebeljki pritrjena pod jaslice peča, je bil Betlehem pri Blažekovih gotov in stari se je odpravil k polnočnici. Jerka in rejenka sta se odločili, da ostaneta radi prehude zime za varstvo doma.

Oglasil se je farni zvon. Blažek goreč leščerbo v roko in navzdol po hreščem snegu, da bi prinesel domov del polnočne sv. maše. Po odhodu moža se je spomnila Jerka še na sv. Duha. Na motvozu je bil pritrjen leseni golob in speljan talko, da se je spuščal ravno nad mizo, ako je kedodopril vratu izbe. Tega goloba, kateremu so rekali: troštar sv. Duh, sta napeljevali z rejenko, ko je nekaj narahlo zapopotalo po dilah. Deklete je slišalo ropot, debeloslišna Jerka ne in raditega sta nadaljevali delo in mazali z mastjo Škripec, po katerem je drčal sv. Duh gorindol.

»Mate«, se je oglasila rejenka, »nekdo pa le hodi po dilah in to ravno proti Betlehemu.«

Stara ni slišala nič, sedla pa peč in rekla dekletu:

»Snami kodeljo s preslice in porini preslico tik k tkalnemu stolu, da ne bo napoti sv. Duhu.«

Ostro ošpičena preslica je bila postavljena na zaučano mesto, ko je nekaj tako močno zaropotalo po dilah, da je stresel strah za pečjo sedečo Jerko. Dekle je odskočilo v grozi k materi, po dilah je zahreščalo in skozi udrtino na preprečen lesenen stropu je padla z vso silo ter naglico človeška postava . . .

Grozni strah, ki je bil čisto črn po obrazu ter rokah, se je nasadil pri padcu na ošpičeno preslico, zatulil v bolesti in za njim je še priletel z dil dolgi žakel . . . Preslica se je prevrnila z ropotom z nasajeno pošastjo vred . . .

Jerka in dekle v nepopisni grozi pri vratih ven in navzdol med vpitjem proti najbližnjemu sosedu. —

Nelepa — da, strašna je bila ta Sveta noč za celi Palovec, po katerem se je razneslo z bliskovito naglico, da se je nasadil pri Blažekovih na preslico sam ta rogati ter sajastočni bognasvarji!

Palovčani so se vrnili od polnočnice. Nobeden ni upal pogledi k Blažekovim, niti sam stari tkalec ne. Rožnence so molili na glas z gorečo prošnjo, da bi se nasadil hudoba do jutra do smrti in potem se razgnal ter razkadil v solnčni prahu.

Šele ob svitu jutranjega božičnega solnca se je upalo nekaj najbolj pogumnih na vrh do Blažekovine. Krog vogov je bilo vse v redu, iz izbe nobenega glasu. Ogledniki so bili uverjeni, da je nastopila pri rogaču smrt in tej je sledil razpad v nevidni solnčni prahu.

En sam previden poluk pri priprtih vratih v izbo je pretresel vse do šklebetanja z zobmi! Črna hudoba sicer ni več tulila, ne se gibala, ni se razkrajala v solnčni prahu, ker je ležal na tleh grozno skremžanega obraza — mrtev Polutnikov Anzlüh! Poleg s sajami namazanega mrlja je ležala na dolgo okrvavljeni preslici in vreča, v kateri sta

tičala z zavitim vratom za Božič opitani puran in za Novo leto določeni gosak. Pogled na položaj v izbi in na luknjo v lesenem stropu je poučil Palovčane: Anzlüh je opravil nečeden posel po Blažekovem odhodu k polnočnici. Pod lastno težo se mu je udrl trhli strop ravno nad špičasto preslico, ki se mu je zasadila pri silnem padcu skozi celi trebuhan do prs. V nepopisnih bolečinah je še imel ponesrečeni toliko moči, da si je izbil v smrtnem boju iz telesa preslico in izdahnil na Sveti noč čisto sam in še po takoj grešnem opravil . . .

Na nasekano in povezano smrečje so zvalili Anzluhovo truplo in ga odsmukali po snegu v mrtvašnico.

O smrtni božji kazni Polutnikovi je zvedela na Štefanovo cela fara. Stari gospod župnik je povedal ta svarilni vzgled s prižnico in zabičeval poslušalem nauk in lepo krščansko navado: Posvečuj Svetu noč!

Svarilna smrt Polutnikovega Anzlaha je tako dirla vse nepoštene kurje prijatelje tostran in onstran Sotle, da ni bilo slišati leta in leta, da bi bil kdo ukradel za Božič pitanega purana ali gosaka!

Pri Blažekovih so pokrpalni udrti strop z novimi deskami. Vsak večer je uprla Jerka pri molitvi rožnega venca pogled v belkaste deske na stropu in pridjala ob koncu še goreči očenaš s pristavkom: »Za večni mir in pokoj na Sveti noč ponesrečene duše!«

Ljudje niti verjeti niso hoteli, da bi po Blažekovih dlah ne strašilo, a res ni, ker goreča in vztrajna molitev odzene od hiše vse strahove, celo take, ki so se rodili za večnost na Svetu noč!

Januš Golec:

Strah — zdravilo zoper ponočnjaštvo.

Pred več nego 30 leti so poginili raki na kužni bolezni v Sotli in vseh njenih pritokih. Lov na rake je rodil med kmetskimi fanti ponočnjaštvo in marsikateri oče ter mati sta bila vesela, ko je pomorila bolezen rake in odvzela mlačini izgovor za ponočno pohajkovanje.

Mladež in to fantovska, je iznajdljiva, ko gre za pogubne nočne zabave. Ravno ob pogrebu milijard rakov je cvetela nad Pilštajnom velika glažuta, ki je bila v polnem obratu. Glažute so rabile pred desetletji potom kuhanja zgoščeni pepel, kateremu so pravili pri nas: »poltošen«. Ob potoku Buča, ki se izteka pri Sedlarjevem v Sotlo, je stalno več bajt, v katerih so kuhalo pepel. Bile so to čisto priproste lesene bajte, pokrite s slamo in v notranjščini je bil velik želesen kotel, pod katerim so kurili. Fantje, ki so kupovali po hišah pepel, so nosili visoke brente in hodili ob gotovih dneh povpraševat po pepelu, katerega je bilo dobiti za nizko ceno. Ko je bilo nabранo dovolj pepela, se je pripravila v bajti kuha, ki je trpela nekaj noči. Kočure za poltošen so se prelevile po smrtni rakov v zbirališča ponočnjakov.

Ravno v sredi med župnjama Sv. Petra na Bučah ter Sv. Miklavža na Polju je stalo ob potoku Buča par zgoraj opisanih bajt. Gleda obsežnosti in slovesa je prednjačila precej visoka Bajčeva bajta. Ta je bila zbirališče poltošnerjev iz premožnejših hiš in prenapočnjena pred večjimi zimskimi prazniki. V Bajčevi kočuri se ni toliko kuhal pel pel za zaslužek, pač pa se je kvartalo, veliko pilo in celo plesalo, in to slednje so opravili fantje sami med seboj — brez deklet. Dajal se je celo pouk v ukancu, zmerjanju in posebnem jeziku, katerega so znali vsi poltošnerji.

Včasih, ko je bilo ponočnjaštvo poltošnerjev na višku, se je klatil po naših krajin suh možakar, katerega so klicali za Bohetovega Franceta. Bil je nekoliko zmešan na pameti, sicer mirojuben in pošten berač. Pri gospodinjih je bil v čistilih, ker ni bil vsiljiv, z vsakim milodarom zadovoljen in je prenočeval v topnih nočeh kje čisto na prostem, po zimi po listnjakih. Najrajsi je prosil za moko, krompir ter špeh in si je kuhal kje ob mejah ter plotih sam krompirjeve emoke. Ne smem prezreti omenka, da je bil že davno pokojni Bohetov Francet tudi muzikant in sicer na crite. Njegove crite so bile stare, že ogljene in strune vse polne vozlov. Kadar je brenkal na povabilo, si je privezel na eno ali obe nogi zvončke in zvončkljal z njimi po taktu. Bohetova muzika ni bila bogve kaj, za naš zakotne kraje pa vendar nekaj za uho. Francet je imel svoje stare crite v tako visokih čistilih, da jih je nosil vedno pod suknjem in še ponoči jih je odevale proti vlagi ter mrazu s cunjam.

Berač je bil po postavi koščen, srednje velik ter izredno močan. Ze vreč si je sešil bisago, v katero je zbiral živež in vso mogočno ropotijo, katero je pobiral po kolovzih in cestah. Njegov tovor je tehtal stalno do 100 kil in ga je nosil prvezanega z žico na dolgi ter močni gorjači preko rame. Oblečen je bil bolj kot strašilo in ravno radi tega se mu je ognil marsikdo v bolj temni noči čisto po nepotrebem. Kadar se je kaj prehladil v zimi, si je zadetal ušesa s suknjino od starega klobuka, ki mu je štrlela na dolgo iz ušes. O kakem negovanju las in britju zanemarjene in o-kabljane brade pri Bohetu ni bilo niti govor.

V tednu pred Božičem pred dokaj leti so bili zbrani poltošnerji polnoštevilno v Bajčevi bajti. Zima je bila ostra, snega skoraj nič. Tovaršija je pušila, kvartala in popivala že pozno. Krog poldvanajste ure v noči je nekaj močno zažvenketalo po kamenu krog bajte, kamor bi vlekel kdo žezelevo verigo po tleh. Žvenket se je nadaljeval krog in krog bajte. Nekdo je poskušal za kljuko, pa se ni udala. Veriga je rožljala do okna in kot zlodej zarašena pošast z dolgimi uhlji je polukala po ponočnjakih skozi zamazano okence. Pri pogledu na dolgovhega rogatca z verigo so prebledeli poprej glasni poltošnerji liki stena. Žvenket verige se je ponovil krog bajte do kljuke na durih, potem do okna in zopet oni grozni ošvig z očmi po preplašenih ponočnjakih.

Najvišji od poltošnerjev, Mašetekov Antonič, je glasno vzdihnil: »Jezus, Marija!«

Laneo je zopet zaropotal po kamenju, se že bližal dum — Antonič je odpahnil prvi vrata, drugi za njim in — rsk — rsk — so jo brusili vsak proti svojem domu!

Bajta se je izpraznila namah. Bohetov Francet je gledal preplašeno za bežečimi. Veriga mu je padla z rok in skoraj bi mu bila zdrknila z rame še težka bisaga. Verigo je našel na cesti, ker ni šla v bisago, jo je vlekel za seboj, prišel tako do bajte, videl luč, se hotel nekoliko pogreti, a mu neznanci niso marali odprieti. Francet je bil uverjen, da je prepodil iz kočure nevarne tolojave, ki so pobegnili iz bojazni pred odkritjem v temno noč. Potreben je bil topote in luči; pri razbojniškem ognju se ni maral greti in je odkrival dalje v Strmšekov listnik.

V Bajčevi bajti je gorel pod kotom s pepelom ogenj. Po pobegu preplašenih poltošnerjev in odhodu Franceta ni pazil nikdo na žerjavico. S časom so se vnele lesene klopi krog pečnice, plamen se je oprijel bajte in pogorela je ono noč prav do tal, ker gasiti se ni upal prav nobeden od ponočnjakov.

Pretekel je dober dan, predno so se upali poltošnerji posamično do pogorišča, katerega je začgal sam oni iz pekla in je ostavil kot vidno znamenje svojega svarilnega obiska na kamenju pri nekdanjih vratih — težko žezelevo verigo!

Bajčeve bajte ni postavil nikdo več na novo. Zvedelo se je daleč na okrog, da je bila požgana od peklenke roke. Sam ta uhlijeti zlodej bi bil pokončal vse v kočuri zbrane poltošnerje, da se niso oteli še pravočasno s pobegom po vzgledu dolgoteka Mašetekovega Antoniča.

Ljudje so govorili veliko o tem dogodku. Bohetovemu Francetu se niti sanjalo ni, koliko dobrega je storil z rožljajočim lancem in nedolžno svarilnimi pogledi skozi okno.

Kako dobro leto po uničenju Bajčeve bajte z ognjem iz samega pekla je ustavila glazuta nad Pilštajnom svoj obrat. S propastjo glazute so morali opustiti poltošnerji kuhanje pepela in zbiranja po bajtah.

Danes je še videti ob pritokih Sotle le tuintam zadnje ostanke teh opisanih bajt, ki pa še pričajo, da se je rodilo v njih veliko zla za održajočo fantovsko mladino.

Izumrli so v obošteljskih krajin rakarji, o poltošnerjih so le še prav malenkostne sledi, dal Bog, da bi vzrastli v župnjah ob Sotli društveni domovi, ki bi naj postali za kmetsko mladež umske ter srčne kovačnice!

Dr. Fr. Sušnik:

Družina Šumanova.

(Za tiste, ki bodo žalostni o božiču.)

Nikoli svojih dragih rajnih tako težko ne pogrešamo, kakor o božiču. Na sveti večer ima vsaka mati svoje otroke rada pri sebi; študent pride na počitnice, sin in hči prideta iz mesta, iz službe, iz tovarne domov k očetu in materi, da

so ta sv. večer skupaj. Zato je Božič največji druž. praznik.

Tem bolj žalostna sta oče in mati, ki jim je smrt ugrabila dobre, pridne otroke; zaman se bosta ozirala ta večer na vrata; nihče jih ne bo odpril; nikogar ne bo; sama bosta ob božičnem drevesu; le spomin na grobove otrok bo žalostno vasoval.

Koliko bo takih mater, zapuščenih po bajtah in vaseh! In tisti, ki bodo hodili po mestu in gledali božični sijaj na oknih, ne bodo videli v skrite solze marsikake lepe palače, kjer sredi razkošja v svili in udobju prav tako žaluje kaka mati v samoti za mrtvimi otroki.

Zato je prav, če se spomnimo v tej blaženi noči tudi teh otožno osamljenih.

Šumanovo družino je Bog posebno blagoslovil. Iz preproste kmetske hiše v Slovenskih goricah (na Krempetu) je vzrastlo znamenito drevo Šumanov. Eden njihovih je postal profesor in pisatelj, celo deželni šolski nadzornik v Ljubljani in dvorni svetnik; takih časti v bivši Avstriji zaveden Slovenec ni zlahka dosegel — Šuman jih je.

Še višje časti je dosegel Šumanov sin Janko. Ko je postal doktor prava, je šel v državno službo v Celovec. Tam se je oženil z odlično in izobraženo gospodično, hčerko dvornega svetnika Gobanca. V Celovcu sta se mlademu Šumanu rodila prva otroka: Ivo in Marica.

Kmalu pa so ga prestavili iz Celovca na Dunaj v ministrstvo za trgovino, kjer je postal sekcijski svetnik. Tam se mu je rodil sin Pavle.

Neizrekljivo srečna je bila družina. Otroci so bili čudovito nadarjeni, da so se kar igraje učili. Fanta sta obiskovala najboljšo dunajsko gimnazijo, kamor so hodili grofovski sinovi; hčerka je študirala na katoliški dekliski gimnaziji. Mati jih je navajala h godbi, tako da so imeli vsak večer najlepšo zabavo doma: oče je čital, mati je igrala na klavirju, Ivo na čelo, Marica in Pavle na gosli.

V to srečo je udarila vojna. Šuman bi bil lahko dosegel, da mu ne bi bilo treba k vojakom; saj je imel najmočnejše prijatelje. Toda ni hotel. »Če morajo navadni ljudje k vojakom, moram pač jaz tudi.« Tako je rekel in moralna na klavirju, Ivo na čelo, Marica in Pavle na gosli.

Doma je ostala mati in otroci. Malega Pavleta je naučil dr. Rožman, veliki prijatelj Šumanovih (sedaj profesor bogoslovja na vseučilišču v Ljubljani), da je molil vsak večer na glas za očeta na fronti. Bog je skrbel za očeta na fronti; nič se mu ni zgodilo, čeprav so mu v nekem boju kroglo preluknjale suknjo.

Medtem so otroci doraščali. Ivo je že s petimi leti govoril, da hoče postati mornariški oficir. L. 1917 je napravil maturu (bilo mu je komaj 17 let!) in šel v oficirsko šolo. Hčerka Marica je z materjo delala in pomagala ranjenecem po bojnišnicah. Pavle pa, ki je bil živ dečko, se je zresnil, čeprav mu je bilo še 12—13 let; vojne strahote so mu segle globoko v dušo, da se je z vso otroško dušo potopil v Tistega, ki je večna ljubezen; takrat se mu je vzbudilo njegovo hrepenevanje: duhovnik bom . . . da bom Ljubezen oznanjeval!

Ne očeta in ne fantov jim ni vzela vojna; ugrabila jim je rožico Marico, ko ji je bilo 16 let; griža jo je vzela.

Tiha je bila žalost Šumanova v tistih dneh, ko je smrt tako bogato žela.

»Rožica nam je umrla; pa da sta le še mladiki zdravi in živi — fanta naša!«

Medtem je prišel na fronto že tudi Ivo kot mlad mornariški častnik. L. 1918 je pozval komandant najbolj drzne mornarje, da se javijo prostovoljno za izredno nevarno podjetje: preko morja bi se moral skrivaj prepeljati do italijanskega obrežja in tam uničiti neke italijanske vojne naprave. Med prostovoljci je bil tudi mladi Ivo. Že bi se bilo vse skoraj posrečilo, tedaj jih je izdal neki avstrijski mornar iz Trsta Italijanom. Večina mornarjev je bila pobita in potopljena, druge pa so ujeli; med ujetniki je bil tudi Ivo.

Kako je trpela mati doma! Mož ji je bil na italijanski fronti; za Iva dolgo ni vedla nič in je bila prepričana, da je mrtev; Marica je bila mrtva. Le 13letni Pavle ji je postal in ji bil tolažnik. Kadar je mati začela obupovati in ni mogla prav verjeti tolažbam: saj se bomo na onem svetu spet videli — jo je Pavle modro zavrnil: »Mama, nikar ne pravi, da tega ne moreš verovati; reci, da tega ne razumeš!«

Ko je slednji prišla Jugoslavija, sta odšla s Pavletom v Maribor; Šuman je namreč pustil visoko mesto na Dunaju in se javil naši vladni. Zdaj so prišle težkoče, ker v Beogradu takega urada sploh imeli niso, kot ga je vodil dr. Šuman na Dunaju. Francozi in Angleži so povedali beografski vladni, da si mora urediti tak urad (patentni urad za zaščito industrijske svojine) in postaviti znanega strokovnjaka dr. Šumanu za predsednika. Dr. Šuman je šel v Beograd na svoje novo visoko mesto in je z nič organiziral sijajen patentni urad, ki se z njim po pravici naša država ponaša pred svetom.

Zena in Pavle sta ostala v Mariboru, dokler v Beogradu ne bi dobili stanovanja. Pavle je hodil v gimnazijo; čeprav je prišel z nemške dunajske, je bil na slovenski mornarski odličen dijak.

Ko so po dveh letih dobili stanovanje v Beogradu, je prestopil Pavle na srbsko beografsko gimnazijo in napravil v enem letu sedmi in osmi razred ter srbsko maturu; tako izredno nadarjen je bil.

Medtem pa je 19letni oficir Ivo že dvakrat poizkusil, da bi pobegnil iz ujetništva. Dvakrat se mu je ponesrečilo, tretjič mu je uspelo. Če bi ga bili tretjič dobili, bi bil obsojen na tri leta težke ječe. Mladi Ivo se ni ustrasil; čeprav je bil globoko v Italiji, je srečno ušel. Na sam Vidov dan leta 1919 je prišel v Maribor.

Zdaj se je začelo ranj pravo življenje. Šel je v oficirsko šolo za letalce v Novi Sad in postal letalec.

»Kadar sem v aeroplantu visoko v zraku, tako je zapisal v svoj dnevnik, »ko sem kakor ptič in kakor duša, ki leti kvišku k vzorom, tedaj pada z mene ves prah in strup sveta, grejem se v solncu in čutim vso mičevost človeško in vso veličino božjo. Vsi narodi zemlje častijo svojega Boča gori v nebesih in milijoni molijo: Oče naš, ki si v nebesih . . . «

Tako je ljubil Ivo zračne višave z božjo ljubeznoj. Vsi odlični Beograjdanci so občudovali mladega, držega in idealnega Iva. Celo kralj naš ga je večkrat občudoval in bil poln laskave hvale zanj.

Pavle bi bil šel po maturi rad v bogoslovje. Sam paški nuncij bi ga bil rad spravil v Rim. Mati je pač trepetala, da bi zopet izgubila svoje otroke, če se bi raztrisli po svetu. Vso vojno je živelu družina razkosana; zdaj pa, ko so se slednjič zopet sešli, bi naj Pavle odšel? Ne, ne! Materino srce je prosilo: le eno, le dve leti ostanimo še skupaj! Potem pa naj se zgodi volja božja!

Pavle je šel na visoko šolo, da bi se učil za zdravnika. Le do prvega izpitja naj bi ostal, potem — če hoče Bog! — naj bi šel v bogoslovje. Težko se je vdal Pavle, ali ker je mater tako ljubil, ji je napravil veselje in je ostal še dalje pri njej.

Postal je pravi apostol med visokošolci. Ni mogoče na kratko povedati, kaj je pomenil ta svetniški mladenič za katoličane in Slovence v srbskem Beogradu. Z vzgledom je storil Pavle več za zblževanje med katoliško in pravoslovno Cerkvijo in med Slovenci in Srbi — kot mnoge debele knjige in več kot vsi tisoč raznih kričačev.

Dva fanta sta rastla Šumanovim, da jih je zanju zavidental Beograd. Oba sta koprnela v višave: Ivo, ki je hitel z aeroplantom k solncu in Bogu; Pavle, ki je razpenjal peruti svetniške duše.

Kogar pa Bog ljubi, nanj pošilja težke izkušnje. Tako je prišlo strašno leto 1926.

Poleti je bila velika slavnost naših zračnih letalcev v Novem Sadu. Tudi Ivo praznik je to bil. Mati je sicer vsakokrat trepetala zanj, kadar je vedela, da je v zraku. Sin ji je mnoge svoje polete skrival, ker je vedel za njeno plaho srce. Ta dan so šli vsi Šumanovi v Novi Sad, da vidijo slavo svojega junashkega sina. Ko so deset- in desetisoči gledali v nebo, koder je plul Ivo aeroplan, je namah vse prebledelo: Ivo aparatu se je začel premčavati, iz silne višine je v blazni hitriči strmoglavil v Donavo. Slavnost so prekinili, na Donavi pa so našli le razbit aeroplan. Šele šest dni pozneje je dala voda Iovo truplo.

Kaj je čutila mati tisti dan v Novem Sadu! In kaj je čutil brat! Veseli so šli tja — brez Iva so se vračali.

Kakor kralja so pokopali Iva v Beogradu. Od najrevnejšega Beograjdanca pa gor do ministrov in do samega kralja Aleksandra so vsi žalovali; kralj je poslal venec na grob in pismo sožalja nesrečnim staršem.

Tako se je krhalo drevo Šumanovih; kamor je hrepelen, tja je Ivo poletel: k večnemu Solncu v neskončne višave!

Le Pavle jim je še ostal. Ko je videl obupne starše, je spoznal svoj poklic: odslej je hotel živeti le za tolažbo in veselje njim. Sama mati piše: »Tako neizmerno dober je bil, da bi bil svoje roke položil pod moje noge, da se ne bi kam udarila ali pa kje zboldila!«

Kdor ga je videl tisti teden, se ni mogel načuditi: ali je sploh mogoče, da ima človek toliko ljubezni v sebi! Za nič se ni brigal kot za starše, za Boga in za knjige.

Tiste počitnice so šli v samotno Logarsko dolino, da v planinah pozabijo na nesrečo. Pavle je hodil vsak dan v solčavsko cerkev in k sv. obhajilu. Ostali čas je bil pri materi in očetu.

Že bi se morda bila zacetila rana, ko je prišel še zadnji, pretežki udarec.

Pavle je šel črez planine v Železno Kaplo, kjer ima mati sorodnike. Popoldne se je vračal pod Mrzlo goro. Tisti večer pa so bile planine tako nebeskolepe, da ga je neka čudna, nadnaravna sila vlekla na Mrzlo goro. Bog! Tudi Pavle je koprnil po božjih višavah.

Na vrh je prišel, v mraku je lezel navzdol proti Frischaufovici. Naenkrat mu je zmanjšalo poti, padel je črez skalo in se val